

Kukwe Kuin Jesubtä

Tikani Marcokwe

Marcos

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Marcos. Niara kädian nämane Juan Marcos arato. Marcos abko nikani ñakare Jesu mukore nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu kwrere, akwa niara abko Pedro kukwe muko nütüta, aiseite Pedro käkwe Marcos die mikani tärä ne tike abko ni kwati tä nütüre. Erere arato, Marcos abko Jerusalénbo, aiseite Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre niebare kwe abko nükani gare ie.

Nitre ñakare israelitare nünanka juta Romate, ye kräke Marcokwe tärä ne tikani, kukwe kuin Jesukristobtä mikakäre gare ietre. Nitre romanobo nämane nitre tödekaka Jesubti mike ja tare nike kri juta Romate, aiseite nane Marcos käkwe tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukrä.

Tärä nebtä abko Ngöbö Odei Jesu nükani nüne kä nebtä angwane, kukwe kuinkuin nuenbare kwe ni kwatikrä niaratre okwäbti abko Marcos tö namani mikai gare ni jökräye. Erere arato, Jesu mikani ja tare nike kri, bti krütani krusobtä, yebtä Marcos tä blite bäri kabre. Erere arato, Jesukwe ja tare nikani kri, bti krütani, abti nukaninta nire, aiseite niara bäri dite ni rüe Satana ye ngwä amne tä ni die mikaka mta-re abko Marcos tö namani mikai gare tärä nebtä.

Marcos ne mdenbtä abko kukweta tikani Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 amne 2 Timoteo 4.11. Marcos käkwe tärä ne tikani ñongwane metre gare ñakare nie, akwa tikani kä 50-70 angwane nütüta.

Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

1 Kukwe kuin nuenbare Ngöbö Odei Jesukristokwe abko nakaninkä ño kena ja täri-täri abko ti bike tike täräbtä. Jesukristo nämane nüne ño abko ti bike tike täräbtä.

2 Bati kira Ngöbökwé Juan ni ngökaka ñöte juandi ni mike biare niara Odei kakäre ngäbti, ye Ngöbökwé niebare niara Odeiye angwane, tika-mna krörö täräbtä kwe ja kukwei niekä kädian nämane Isaíaye:

Tikwe ja kukwei
ngwianka juandi iti ma
känenkri.

Niarakwe ni tõi mikadi
biare ma kãne, ji ùkateta
biare ye kwrere.

Malaquías 3.1

3 Ni ye nãin ñãke jume ja
dibti kã kaibete, kãkwe
niedi krörö:

Ji ùkateta kuin biare jrei
kãnenkri, ye kwrere ja
tõi mike kuin biare
munkwe.

Ji ùkateta niken metre ta,
ye kwrere ja tõi ùkete
metre ni Dãnkien kãne
munkwe, niebare kwe

Isaías 40.3

abko tikani kore tãrãbtã Isaía-
kwe Juanbtã.

4 Ye erere bati, Juan ni ngö-
kaka ñöte nukani kã kaibete, kã
nikani niere: Munta kukwe
kãmekãme nuene, yebtã mun
moto raba ulire. Kukwe kãme
kite jire jökrã temen munkwe,
bti mun jata ja mike ngökare
ñöte. Munkwe ye nuendi
angwane, Ngöbökwẽ mun ngite
ye diandikã jire jökrã munbtã,
bti tikwe mun ngökadi ñöte,
niebare Juankwe. Ngöbö Ku-
kwei tikani Isaíakwe Juanbtã
abko erere namani bare. **5** Ye
ngwane, nitre nünanka kãkã
Judeate btã juta Jerusalente
nükani kwati Juan kukwei nua-
kãre, kã namanintre ja ngite
niere Ngöböye angwane, Juan
namani ngökö Ñö Jordãnte.

6 Juan abko nãmane kameo
drüen dikani dãnre^a kite jãbtã
amne nãmane mãkete nibi kwa-
tabti jae amne mrö kweta nãma-
ne kwe abko tröda btã munkö
kãnsenta. **7** Juan nãmane ñãke
angwane, kãre namani niere krö-
rö: Ni jatadi iti ti jiebtã abko bãri
di kri ti ngwã, aisete ja ñãan rüka-
dre töre jire chi tie sandalia tike-
te ni ye ngotobtã.^b **8** Tita mun
ngökö ñö aibe te, akwa ni ye
abko kãkwe Ngöbö Üai Deme
mikadi nüne munbtã. Abko kore
se, niebare Juankwe.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

9 Juan nãmane nitre ngökö ñö
Jordãnte angwane, Jesu nãmane
juta Nazarete kã Galilea yete.
Jatani nüke Juan kãnti angwane,
Juankwe ngökani ñöte, **10** jatani
gökökãta ñöte kãin, ye btãrãbe
kã kãin ñãkãntibe Ngöbökwẽ
namani tuen ie, bti Ngöbö Üai
jatani ütũ bã kwrere nüke mate
btã, namani tuen ie jãbtã.

11 Ngöbö kukwei jarabare krörö
kã kãinbti: Ma ti Ngobo tikwe.
Ma tare kri tikwe. Ma kãi nuãre
kri tibtã, niebare kore kã kãinbti
Jesuye.

Diablukwe Jesu nuaninte ja kãne

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

12 Yebti Ngöbö Üai nikani
Jesu ngwena nebe kã kaibete.

^a 1.6 kameo drüen dikani dãnre. Kukwe tã tikani Mateo 3.4 btã, yebtã ñãke.

^b 1.7 sandalia tikete. Jesu nãire ni klaborẽ kökani ni mdakwe abko bãri ene. Niaratre aibe nãmane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nãmane ja bã mike bãri ene ni klaborẽ ngwã.

13 Kä ye kánti Jesukwe nūnan-tbebare köbö gre ketebu jändrän kāsenta káite. Ye ngwane abko, Satana namani Jesu nuente ja káne, akwa Jesukwe ñan Satana mikani táte. Yebti angele nūkani ruäre abko namani Jesu die mike.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)

14 Yebti abko, Juan kitani ngite ká teri. Yebti Jesu nikani Galilea, namani kukwei kuin Ngöbökwere niere krörö: **15** Ti rabadre gare ká nebtá köböi kitani Ngöbökwere abko nūra amne Ngöbö kitera gobrane nibti. Kukwei kámekáme kita temen munkwe, bti kukwei kuin Ngöbökwere nebti tödeka munkwe, Jesu namani dirire kore.

Jesukwe ni káräbare nibkä ja töitike jabe

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

16 Abti bati Jesu nikani Ñö Okwá Kri Galilea kóräbare, nikrabare kwe angwane, ni jatabare nibu ie. Iti abko kädian nämáne Simón. Etba kwe abko kädian nämáne Andrés. Niaratre abko gwa gaka abko nämáne krade kite ñöte, btá Jesu okwá namani. **17** Jesukwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ño, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböwe, niebare kwe ietre.

18 Ye btäräbe, niaratre kákwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

19 Nebti Jesu nikani mda mentokwäre ñö kóräbare angwane, ni iti kädian nämáne Santiago amne etba kwe abko kädian nämáne Juan abko nämáne krade gudike rute. Niaratre nibu ye abko Zebedeo ngäbriänká, btá Jesu okwá namani angwane, **20** Jesukwe káräbare ja töitike jabe arato. Niaratre kákwe sribiká aibe mikaninte rute rün Zebedeobe, bti nikanintre Jesube.

Jesukwe üai káme juanintari mento

(Lucas 4.31-37)

21 Yebti nikani jökrá juta kädian nämáne Capernaümte. Abti köbö jadükakráte angwane, Jesu nikani sinagoga yete, kánti nikani dirire. **22** Jesu namani dirire, yebtä ni jökrá ñan töi namani krütare, ñobtä ñan angwane ni töbtá di kri kákwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye dirikátre nämáne dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare. **23** Angwane ni nämáne iti sinagoga yete, btá üai káme nämáne nüne. Te batibe ni ye kákwe ngratebare krörö mda:

24 ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko ma kite ja mike kukwe nunkwete ta yere? ¿Ma kite nun gaenká ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwere gare tie, niebare üai kámenkwe Jesuye.

25 Abtä Jesukwe niebare mda üai kámeye:

iÜai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

26 Üai käme ye käkwe ni ye ngrükaninte jume ngrabare, bti ngratebare kri kwe, bti ngitiani mento ni yebtä. **27** Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri: iNi neta kukwe btin dirire ño ño amarebti niara di tarä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne üai käme tä niara kukwei mike täte sere! abko namanintre niere kore jae kwärikwäri.

28 Kukwe nakaninkä kore, abtä Jesu kädrie nikani jötrö ngwarbe, niken kä ketareketare te kä Galilea yete.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

29 Jesu nämane sinagoga kanti. Nikani angwane, nikani Santiagobe btä Juanbe nebe Simón btä Andrés kanti. **30** Namani kanti angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, niebare kwetre Jesuye.

31 Abtä Jesu nikani mike ñäräre mda, nikani nebe jänbtä ken se kwrere, käkwe Simón köbrän kani küdebti, bti ganinkrö krö kwe. Ngöbö diebti

drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe quinta, bti nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

32 Kä jatanina iko angwane,^c ni kwati nünanka juta yete nukani Simón kanti mräkä bren bren ngwena amne mräkä nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesuye mikadreta quinta kwe abkokäre. **33** Ni namani kwati krübäte ja ükaninkrö jukwebtä angwane, **34** Jesu namani ni bren batakä ngwarbe miketa quinta. Arato üai käme juantari mento kwe ni kwatibtä. Jesu nämane sribire Ngöbö diebti abko nämane gare üai kämeye, aisete Jesukwe üai käme kukwei ötani jökrä arato.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire

(Lucas 4.42-44)

35 Abti de, kä nämane diore angwane, Jesu naninkrö, nikani kä kaibete blitakäre Ngöböbe. **36-37** Simón btä kukwe muko mda mda nukani ngwäte angwane, nikanintre Jesu känentari kisere. Te kwanintari ietre angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni kwati nibi ma känentari kisere, niebare kwetre ie.

38 Jesukwe niebare mda ietre:

^c 1.32 Kä jatanina iko, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aisete.

Ti jatani blitakäre kukwe kuin Ngöbökwebtä juta mda mdate arato, aisete mun ani juta mdabti nokore temen, niebare kwe ietre.

39 Ye erere bkänä, Jesu nika-ni dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, namani blite kukwe kuin Ngöbökwebtä sinagogate kä ketareketare te. Arato üai käme nibtä abko namani juentari mento btä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani quinta
(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

40 Kukwe namani bare kore angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärecri, käkwe niebare ie:

Ma tö ti mikaita quinta ne angwane, makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

41 Abtä ni ngütüete ye namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe kise mikani ni yehti, bti niebare kwe ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebeta quinta, niebare Jesukwe ie.

42 Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare lebra kisete ye kwata namaninta quinta jökrä ngrabare. **43-44** Bti Jesukwe niebare ie:

Ma nibira quinta jökrä, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuadre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye.

Erere arato, ni bren kore tä nebeta quinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye, ma rabadre dbe niara ngwärecri abkokäre. Yehtä abko ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

45 Akwa Jesukwe niara mikani quinta, ye nikani kädriere ni jökrä ben. Yehtä abko, ni kwati tö namani ja tuai Jesube. Abtä Jesu ñan namani dikekä jäme juta ngwäre temen, aisete namani ja gwirie miketbe bäri kä kaibete juta bäre akwa, ni kwati krübäte namani nüke niara kánti.

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

2 1 Abti Jesu nükaninta gwi juta Capernaüm yete. Ye abko gani ni Capernaümbokwe **2** angwane, ni nükanini kwati gwi nükebe jukwebtä, aisete kä ñan namani kwen rabakäre Jesu kánti gwi. Angwane Jesu nämane dirire Ngöbö Kukweibtä ni kwati yeye. **3** Angwane ni jatani nibkä ni bren ngwena iti ja ñäte Jesuye. Ni bren ye abko ni ruen ñakare ngrabare abko kisete dikekä ñakare abko jatani ngwena ja ñäte Jesuye. **4** Akwa ni nämane kwati dikaro aisete, ñan namani neme Jesu kánti. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä, bti ni bren ye

gibianinkä jänkwata ngöi ju mkäte ta timon kwetre Jesu ngwärekre. 5 Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye nämane tödeke kwatibe Jesubti namani tuen Jesuye angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Tikwe ma ngite Ngöbö rüere ye dininkä mento mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

6 Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre nämane siba, kä namani töbike krörö mda Jesu kukweibtä:

7 Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, ¿se ñobtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere sere? namanintre töbike kore Jesubtä.

8 Namanintre töbike kore, ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta töbike kore tibtä yere? 9 ¿Dre abko bäri nuäre niedre ni ruen ñakare ngrabare nokoye? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o

¿Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye. 10 Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökre ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

11 Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

12 Angwane jötrö ngwarbe ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata diani kisete, bti nikaninta. Yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aisete namani Ngöbö käikitekä, kä namani niere: Kukwe ne kwrere ñan tuabare erere nakaka mtare, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

13 Abti Jesu nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbare mda angwane, ni nükani kwati niara kánti angwane, niara namani dirire ietre. 14 Yebti nikani mentokwäre angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, kánti ni nämane tákänintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni ye abko Alfeo ngobo kädian nämane Leví abko nämane jite, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe niebare Levíye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Angwane jötrö ngwarbe Leví nikani dikekä krö, nikani Jesu jiebtä.

15 Abti Jesu nikani mröre Leví kánti angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä nämane kwati amne ni mda mda nämane tuen käme ni israelita ruäreye nämane arato, ñobtä ñan angwane ni kwati ye kwrere nämane näin Jesube. Nitre ye abko bäri käme nie

namani nitre bariseokwe abko ben Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane tākänintbe mröre ketetibe. **16** Jesukwe mröbare kore nitre bariseo Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre ruäre okwäbti, abtä niebare kwetre nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Nitre jändrän ütiä kārākā gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare ñakare ni seye ya amarebti tä mröre jäme ketetibe ben se? niebare kwetre ietre.

17 Nitre bariseo kākwe ñākābare kore, ye jarabare Jesu-ye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni krākā bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä kārākā amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bä mikani ni bren kwrere, kākwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni krākā bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni krākā bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekre mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine
(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

18 Abti bati nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre bariseo

nämane ja bäine ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre angwane, ni mdara jire kākwe tuani, aisete jatani, kākwe niebare krörö Jesuye:

¿Ñobtä nitre nänkä Juanbe btä nitre bariseobe kätä ja bäine Ngöbökrä amarebti, nitre ja töitikaka mabe ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kore kwetre Jesuye.

19 Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, kākwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, kākwe niebare ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ye ngwane ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, ¿kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare. Ni ja mikaka gure ye tä siba bentre angwane, kukwe muko ñan raba nebe moto ulire ja bäine. **20** Akwa ni ja mikaka gure ye järekadre kukwe muko okwäbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä.

21 Mdakäre abko, dän ngutu-
tu gudikadre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tä dän ngututu kwaenkä bäri mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bäri kri mda, aisete ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti. **22** Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni

ñan raba uba döi keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane chibo kwata ngututu rötadrete, rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. Mden kiseté, uba döi mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni mda mdaye.^d

Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yebti ta

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

23 Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja töitikaka ben nämáne näin siba, kä nikani trigo ngwä ötö ji ngrabare kwetadre jae. **24** Abtä nitre bariseo käkwe niebare Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nue-ne tuen sete, niebare kwetre Jesuye.

25-26 Abtä Jesukwe niebare mda käre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kánti ban deme nämáne mikani Ngöbö ngwärekri, ye kánti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämáne

ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbö-kwe, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare Ngöböye. Abiatar nämáne sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien angwane kukwe ne nakaninkä. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie.

27 Ye erere, Ngöbökwé köbö jadükakrä mikani jadükakrä nie, ñan Ngöbökwé ni dätebare kukwe driebare munkwe köbö jadükakräbtä mikakrä täte.

28 Amne köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngo-bo abko bäri ütiäte, aiseté nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

3 **1** Abti köbö jadükakrä mda-ra jire te Jesu nikaninta sinagoga mdate angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämáne yete. Arato nitre bariseo nämáne yete. **2** Jesukwe ni ye mikadreta quinta köbö jadükakräte ne

^d **2.22** Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare ja bänibtä nitre bariseokwe abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aiseté nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike täte gwaire kukwe diribare nitre bariseokwe amne Juankwe ye ben, ñobtä ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrä aiseté.

ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre nitre bariseo namani ngibiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä. **3** Angwane Jesukwe niebare ni küde ngrötani kwärä yeye:

Jakwe ni jökrä ngwärekre nete, niebare kwe ie.

4 Erere bkänä, ni ye nikani angwane, Jesukwe niebare krörö mda nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mda btä ya? ¿Ni bren mikadreta kuinta ya? ¿Ni bren kämikadre ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Akwa namanintre kwekbe jökrä niara kukweibtä, ñobtä ñan angwane ñan tö namani ja kitai ngise au. **5** Nitre bariseo moto ribi, aisete ni bren ñan namani ruentari tare ie. Abtä Jesu namani ulire krübäte, käkwe mikani ñäräre romone ja bäre temen, bti niebare kwe ni küde ngrötani yeye:

Küde ngököte, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökatebare angwane, kise namaninta kuin jökrä ie.

6 Yebtä abko, nitre bariseo nikani ju bäre amne Jesu kämikadre ño ja ñäte nitre reketaka jrei Herodes ben abko nikani kädriere jötrö jabe kwärikwäri.

Ni kwati bren bren nükani Jesu kánti

7 Abti Jesu btä nitre ja töitika-ka ben nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbti rabakäre kaibe, akwa ni nikani kwati jiebti.

8 Jesu nämane jändrän kuinkuin nuene, abkotari ni Galileabo, ni Judeabo, ni juta Jerusalénbo, ni Idumeabo, ni nünanka Ñö Jordán bti kä driri, ni juta Tirobo bäre temen, btä juta Sidónbo bäre temen nükani kwati ja tua-käre Jesube. **9** Ni nükani kwati dikaro abko nane rabadre Jesu kete dime ja ngätäite, aisete Jesukwe ru chi mikamna biare krati jakrä nitre ja töitikaka benye. **10** Jesukwe ni bren bren mikaninta kuinta kwati, abkotari ni mda mda bren rabadreta kuinta abkokäre tö namani kise mikai Jesubtä, aisete namanintre ja kitekäbe kwärikwäri rabakäre Jesu kánti.

11 Ye ngwane Jesu namani tuen üaitre kämeye angwane, ni btä nämane ye namanintre ngwen ja mike bobre ngukudo-kwäbti Jesu ngwärekre, kä namani ngrente krörö: ¡Ma Ngöbö Odei abko gare nunye! namani ngrente kore.

12 Jesu Ngöbö Odei, ye abko Jesu ñan tö namani mikai gare jötrö ngwarbe ni jökräye, aisete Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärekre üai kämeye. Ye ngwane Jesukwe ni kwati mikaninta kuinta btä üai käme juanintari mento ni kwatibtä kwe.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu ja töitikaläre jabe

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

13 Abti Jesu nikani mintokwäre nebe ngitiobti angwane, tö namani nire nire ngwian jabe, erere käräbare kwe abko nikanintre ben mintokwäre.

14 Ni ngwiani jabe Jesukwe, ne ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe abko rabadre ja töitike ben, bti juandre ja kukwei kädriere kwe, abkokäre dianinkä kwe. **15** Ni dianinkä ni jätäbti nibu Jesukwe abko ie ja di biani kwe üai käme juantarikrä mento nibtä

16 abko nere: Simón
(ni ye Jesukwe kädiani Pedro mda),

17 Santiago btä etba kwe Juan. Ne abko Zebedeo ngäbriänkätre, ne arabe Jesukwe kädiani Boanerges. (Ne abko kukwe unsuni ngö käinta kwrere, aiseite kädiani Unsuni Ngobo arato;)

18 btä Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago, Santiago ne abko Alfeo ngobo; btä Tadeo btä Simón Zelote.

19 Mrä abko, Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu kore.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(Mateo 12.22-32;

Lucas 11.14-23; 12.10)

20 Nebti Jesu nikaninta gwä angwane, ni nukaninta kwati kanti ja tuakäre ben abko ñan namani niara btä nitre ja töitika-ka ben tuemetre mröre jire chi.

21 Jesu mräkäkwe kukwe ne gani angwane, kä namani jame Jesu dokwäbti namani nütüre, aiseite nikani niara jiebti, tö namani Jesu ngwianta ja gwiriete.

22 Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nünanka juta Jerusalén abko nükani ruäre Jesu kanti, kä namani niere ni jökräye:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namanintre niere kore Jesubtä.

23 Abtä Jesukwe dirikä ye käräbare, käkwe kukwe bä mikani krörö mda ietre:

¿Satana kädianta Beelzebú arato ye abko raba ja juentari au ya? Ñakare. **24** Erere arato, gobran btä ni nünanka kä ketetibe te rikwitare ja rüere kwäri-kwäri, ne ngwane gobran kä ye kanti ñan rabadre gobrane mda. **25** Ne ben, ni jakwebe nüne ju kwatibe te rikwitare ja rüere angwane, ñan rabadre nüne ketetibe käre. **26** Ye mden kwere abko, Satana rikwitareta ja rüere au ne ngwane, kä rükadre mrä käne, akwa Satana ñan tä

rüre jabe au, aisete ti ñan tä üai käme juentari mento nibtä Satana diebti, aisete munta blite ngwarbe.

27 Yebti Jesukwe kukwe mda bä mikani, käkwe Satana bä mikani ni dite kwrere amne ja bä mikani ni gokä kwrere kwe, käkwe niebare:

Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene, aisete ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän, akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

28-30 Jesu abko btä üai käme nämane, nie namani Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikäkwe, mdenbtä Jesukwe ñäkäbare krörö ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö rüere, btä ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere kwe, yebtä Ngöbö raba ni ngite ye denkä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö Üai Deme rüere, ne ngwane ni ye rabadre ngite kärekwé Ngöböye, aisete ni ngite ye ñan dian-drekä btä kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Nire abko Jesu mräkä era metre

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

31 Kä namani jäme Jesu dokwäbti, Jesu mräkä namani nütüre, aisete Jesu meye amne etbakantre nükani ju bäre temen jiebti, käkwe kärämna ngwian-dreta ja gwiriete. **32** Angwane ni nämane tākänintbe Jesu bäre temen käkwe niebare ie:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwetre Jesuye.

33 Jesukwe niebare mda ietre: ¿Nire abko ti meye amne nire abko ti etbakantre amarebti tö nibi blitai tibe ye? niebare kwe.

34 Bti ni nämane tākänintbe, ye Jesukwe mikani ñäräre kuin, käkwe niebare ietre:

Ti meye tikwe amne ti etbakantre era metre abko erere tä nete ne, **35** ñobtä ñan angwane nire nire käta Ngöbö kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

4 **1** Abti bati Jesu nikaninta dirire mda Nö Okwä Kri Galilea köräbti angwane, ni kwati käkwe ja ükaninkrö Jesubtä niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu nakwani rute, namani tākänintbe. Nitre käkwe ja ükaninkrö kwati btä ye abko namani jökrä ñö köräbti jateta temen.

2 Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bā mikani dirikäre ietre, kākwe niebare krörö:

3 iOlo ketete munkwe! Bati ni nikani iti nura metekä. 4 Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, kākwe kwetani jökrä kän. 5 Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye kanti abko dobo ñakare bökän, aisete nura ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, 6 bti ñänä jatani ngire, kākwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aisete ngrötaninkä jökrä. 7 Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite, ye abko nükani mure arato. Akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, kākwe kāmikani, aisete ñan ngwä namani. 8 Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre bti krä jätä, ruäre abko ngwä namani gre ketamä, ruäre abko ngwä namani gre ketarike. Ne abko nakaninkä kore se.

9 Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tarä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre. Abko kore se, niebare kwe ni kwati yeye.

Ñobtä Jesukwe kukwe bā mikani
(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

10 Yebti Jesu namani kaibe angwane, ni ja töitikaka ni

jätäbti nibu ben btä ni mda mda nämane näin siba Jesube kākwe niebare ie:

¿Makwe kukwe bā miri, ye dre nini kore makwe yere? niebare kore kwetre Jesuye.

11 Jesukwe niebare mda ietre: Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa tita mike gare munye, akwa ni kwati mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita kukwe bā mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

12 Kukwe bā mikata kore tikwe, ye jatadre ni mda mdaye, akwa ñan rükadre gare.

Ne ben, kukwe nieta tikwe jaradre ie, akwa tebaidre ñakare kwetre.

Yebtä ñan jatadreta Ngöbö kukwäre.

Arato niaratre ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwé ñan diandrekä mento btä,

Isaiás 6.9-10

abkokäre tita kukwe bā mike kore, niebare kwe ietre.

Dobo ketabkä tä dre niere abko nere

(Mateo 13.18-23; Lucas 8.9-15)

13 Jesukwe kukwe bā mikani, ye ñan nükani gare metre nitre ja töitikaka benye. Abtä niebare kwe ietre:

¿Tikwe kukwe bā miri nura metaninkäbtä ñan nü gare munye, ye kukwe mda mda bäri tare bā mikadre tikwe abko rükadre gare ño munye amarebti yere?

14 Ye mden kisete, kukwe bä miri tikwe käta ño niere metre abko ti bike mike gare munye. Ni Ngöbö kukwei ngwianka, ye abko ni nura metakaka kwrere.

15 Nura nikani ngitiekä ji ngrabare, ye nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä. Ye kwrere abko, ni ruäreta Ngöbö Kukwei nuen, akwa ñan tä nüke gare metre ie. Btä räbe Satana tä kite, käta Ngöbö Kukwei denkä jökrä kän, mden nini tikwe ye.

16 Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btä räbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere,

17 ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti, ye btä räbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. **18-19** Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne töta nebe rabai jändrän mda mda bkäne, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani, ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. **20** Akwa ni ruäre tä Ngöbö

Kukwei nuen amne tä kaen ngäbti, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre bti krä jätä, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre ketarike, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere

(Lucas 8.16-18)

21 Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda ni kwati yeye, käkwe niebare: ¿Ñotra jutra mikata gwi, ye jue mikata kaja täni ya? Ñakare. ¿Mikata jän täni jae ya? Ñakare. Ñotra mikata, ye mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre.

22 Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei ñotra kwrere, aisete Ngöbö Kukwei nieta kaibe tikwe mtare abko batira jire kädriedi ji kribti ni mda mdabe. Erere arato, Ngöbö Kukweita tiebe mtare abko batira jire niedi ni kwati ngwärekri, ñotra mikata üräbtä käin trä rabadre jökrä gwita temen ye kwrere. **23** Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

24 Bti Jesukwe kukwe bä mikani mda, käkwe niebare: Olo ketete kuin kukwe neye munkwe. Ti kukwei mikare täte ño munkwe, ye kwrere

Ngöbökwe ti kukwei mikadi gare mda munye. Arato niara-kwe ti kukwei mikadi gare bäri mda munye. **25** Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwe ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwe diandikä jökrä kän, niebare Jesukwe ietre.

Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko Jesukwe bä mikani nurabtä

26 Jesukwe kukwe mdara jire niebare krörö ni kwati yeye ño okwä kri köräbti: Ngöbö gobranta kite niren ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike nura metakata btä. **27** Ni nura metakaka käta nura metekä, bti tä nikenta gwä. Bti dibire rare tä kibien ya, tä ngwäte ya ño, akwa nura abko tä nüke mure, bti tä niren ño gare ñakare ie. **28** Akwa nurata nüke mure ja di jenbti, ye erere batibe nura muta nüke chi, bti tä niken niren, bti tä nebe blüre, bti ngwäta nebe btä. **29** Yebti ngwäta neme nõtare jökrä angwane, kä nura ötakrä tä nüke. Angwane nura bkänkä tä ötamna sribikätre kweye, ye erere ötata niken. Ye abko, nurata nüke mure, bti ngwäta neme nõtare kaibe amne ötata ño, ye kwrere Ngöbö gobrain tä kite niren ni kwe ngätäite. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni kwatiye.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraibtä

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

30 Mdakäre abko, ¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye? **31** Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökan tirote jakrä. Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, **32** akwa nökadre tirote angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, küdeta nebe ngetre kwäräkwärä, aiseite nukwä raba kite nüne küdeta käinta kä tiborete, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä.

Jesu nämane kukwe bä mike jirekäbe, btä nämane dirire

(Mateo 13.34-35)

33 Jesu nämane kukwe bä mike jändrän mda mdabtä, erere nämane dirire, akwa kukwe bäri tare abko ñan nämane dirire ni kwatiye. **34** Kukwe bä mika nämane jirekäbe Jesukwe, btä nämane dirire ni mda mdaye, akwa nämane nebe kaibe nitre ja töitikaka benbe angwane, kukwe bä mika nämane ni mda mdaye kwe abko nämane dre niere metre abko nämane mike gare jökrä ietre.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

35 Jesukwe blitabare kukwe keta kabrebtä, ye näirerabe kä jatani iko angwane, niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Brän ñö okwä kri kwäräkri, niebare kwe ietre.

36 Erere bkänä, ru te Jesu nämanena, arabe te jänikani. Arato ru mda mda nikani siba ben. Ni nämane kwati, ye abko namani jökrä ñö okwä köräbti ie.

37 Niaratre nikani, nikani te batibe müre jatani mate ribi krübäte, kä nikani ñö mike nakwen kukwäne, aisete namani ñö kite nakwen jökrä rute, kä namani ru krien ñöte nguse. **38** Akwa Jesukwe ja dokwäkrä mikani, bti nämane kibien kuin ru körekri. Ye nitre ja töitikaka ben nikani, käkwe ganinkrö, bti niebare kwetre Jesuye:

iDirikä, ni kite niken ñöte nguse dbe makrä ya, amarebti ma nibi kibien dikaro yere! niebare kwetre Jesuye.

39 Abtä Jesu naninkrö, käkwe ñäkäbare krörö müreye amne ñöye:

Kwekbe munkwe, niebare kwe.

Ye btäräbe kä namaninta kwekbe jökrä. Ñö abko namani nenta jirekäbe jökrä. **40** Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

iNgöböta mun ngibiare, bti munta tödeke yera, amarebti mun moto nibi bete dikaro ja tari yere! niebare Jesukwe ietre.

41 Akwa namanintre nekwetäkä Jesubtä, töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko, ni ño amarebti, müreta mike täte btä ñöta mike täte sere? namanintre niere jae kwärikwäri.

Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

5 1 Yebti Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri käkä Gadara kanti. **2-3** Niara nakwani timon, ye btäräbe ni nükani iti Jesu kanti abko btä üai käme nämane. Mden kisete nämane nüne rökabti abko nikani Jesu ngäbti. Ni ye abko, ni krübäte üai käme kisete, aisete makäte nämane kadenanbti, akwa ñan nämane neketete jire chi ni mda mdaye, **4** ñöbtä ñan angwane küde makäte nämane kadenanbti ie angwane, nämane kadena ötöte jökrä ja küdebtä. Ne ben ngoto makäte nämane ie angwane, nämane kadena ötöte kia büre-re jökrä ja ngotöbtä, aisete ñan namani nuene ni mda mdakrä. Käre makäte nämane, akwa nämane ngitieta ben gwaire. **5** Dibire rare ni ye nämane niken ngwänenkä krikri be rökabtita btä ngudrebtita ja metare kwärä jäbti ngrabare. **6** Jesu jatabare mente ie se kwrere angwane, niara nakwaninkä, nikani betekä Jesu ngäbti, namani kanti angwane,

nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre ja mikakäre bobre Jesubtä. 7-8 Jesukwe niebare üai käme ye mda:

Nän mento ni nebtä, niebare kwe.

Abtä ni yekwe ngratebare kri mda, käkwe niebare:

Jesu, ma Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye ñobtä ma kite ti nike nete ye? Ngöbö se okwäbti, makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe.

9 Abtä Jesukwe niebare mda üai käme ye:

¿Ma kä ño?

Üai käme ye käkwe niebare mda Jesuye:

Nun kabre jae, aisete ti kä Kabre, niebare kwetre.

10 Bti namani ribere kisere mda Jesuye:

Makwe ñan nun juantari mento kä mdabti, üaitre käme namani ribere kisere Jesuye.

11 Ye kánti abko, mtü nämane kabre krübäte mröre bä kánime ngudrebtäta, 12 aisete

namani ribere Jesuye:

Mtüta sere, sebtä nun juen, namani niere ie.

13 Ye erere, Jesukwe üai käme juantari mento ni yebtä abko juani mda kwe mtübtä.

Üai käme nikani mento ni yebtä, bti nikani mda mtübtä angwane, mtü nikani betekä jökrä ja jiebtä kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä. Mtü mili krobu näre müre neketani jökrä kore.

14 Yebtä abko, mtü ngibiakatre ngitiani, nikani kukwe ne niere jutate ta btä ji ngrabare. Abtä ni jatani kwati mda kukwe nakaninkä ye tuakäre. 15 Nükaintre Jesu kánti angwane, ni btä üai käme nämane kabre abko ja ngwä kitani kwe, nämane tákänintbe temen, kä ruen kuin bti, btä nükaintre. Abtä Jesu di kri nükani gare ietre, aisete Jesu jürä namani ni jökräbtä. 16 Ni btä üai käme nämane kabre btä kukwe nakaninkä, erere arato kukwe nakaninkä ño ño mtübtä abko nitre tuakatuaka namani taentari jire jökrä ja täritäri ni jökrä yeye. 17 Yebtä abko, Jesu jürä namani kri btä, aisete Jesukwe kä mikarekä, rikadre kä mdabti abko ni jökrä namani ribere Jesuye.

18 Ye erere bkänä, Jesu nakwaninta rute angwane, ni btä üai käme juantari mento kwe, ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye, 19 Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ma raba jirekäbe nete. Ma Dänkienkwe dre nuni makrä btä ma tareniri ño kwe, ye nän niereta jire jökrä ma mräkäye ja gwiriete, niebare kore Jesukwe ie.

20 Ye erere bkänä, Jesukwe kukwe kuin nuenbare ni yekrä, ye niara nikani niere ni jökräye juta kwatirekwatire te kä kädian nämane Decápolite. Yebtä ni jökrä töi ñan namani krütare kukwebtä abko nakaninkä kore se.

Jesukwe Jairo ngänkän mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

21 Yehti Jesu jataninta rute nüketa Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Jesu nämane ñö okwä köräbäre angwane, ni nukaninbe ja ükekrö kwati ja tuakäre ben. **22** Angwane ni nükani iti abko kädian nämane Jairo. Jairo abko nämane ji dokwäte sinagogate. Jesu jatabare ie angwane, nikaninbe ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngotobtä, **23** kä namani ribere kisere Jesuye:

Ngäbäkre chi merire tikwe kite krüte tikän abko rabadreta quinta tikrä, abkokäre ti ki ma kärere kise mike bti jakrä, niebare kwe ie.

24 Ye erere Jesu nikaninbe ben angwane, ni kwati nikani siba, kä namani kete dime ja ngätäite. **25** Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin iti siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiäre köbö kwatirekwatire **26** abko kisete nämane ja tare nike. Käre nikani kräkä bianka kwati kanti angwane, kräkä bianka nämane ie, akwa nämane kitetebe bäri mda. Ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakän, akwa nikani bäri bren jume mentokwäre. **27-28** Akwa Jesu nämane ni miketa quinta kädrie namani meri ye okwäbti. Abtä nikani siba, namani ja ken Jesube

angwane, namani nütüre: Tikwe dän Jesubtä se aibe nuadrebtä angwane, ti rabadreta quinta, namani nütüre. Ne erere ni kwati ngätäite ta, krötabare ja ken Jesu trökri kwe, bti dän Jesubtä nuaninbtä tiebe kwe. **29** Ye btäräbe namaninta quinta batibe se kwrere, aisete ja namani ruenta kuin jökrä ngrabare ie. **30** Jesu die näkänintbe ruäre abko Jesukwe gani angwane, ni nämane kwati bäre temen mikani ñäräre kwe, bti niebare kwe ietre:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

31 Abtä nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

¿Ni nibi kwati ma bäre temen, kä nibi ma kete dime ja ngätäite ñan tuen mae ya, amarebti nirekwe dän mabtä nuribtä ma nibi niere yere? niebare kwetre Jesuye.

32 Akwa nirekwe dän nuaninbtä Jesubtä abko Jesu tö namani gai aisete, kä namani mike ñäräre janknu ja bäre temen.

33 Jesu namani nikren dikaro, abtä meri ye moto namani bete, aisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärecri, bti jakwe dän nuaninbtä Jesubtä, käkwe ja mikaninta quinta, niebare metre kwe Jesuye. **34** Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate quinta, aisete nänta jäme, niebare kore kwe ie.

35 Jesu nämane blite kore angwane, ni ji dokwäte

sinagogate, ye jiebtí ni ruäre mda nükani kukwe ngwena, kákwe niebare ie:

Ma ngänkän kürera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

36 Ne jarabare Jesuye, abtä Jesukwe niebare ni ji dokwäte yeye:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkře jiebtí jakän. Makwe tödeka kwatibe janknu tibti, niebare kwe ie.

37 Bti Jesu nikani, kákwe Pedro, Santiago, btä Juan, Santiago etba aibe ngwiani jabe, ben nikani. **38** Namanintre ni ji dokwäte juete angwane, ni nämáne kwati ngetrekä jume ja dibti, aisete kä nämáne nokre gwi, btä namanintre. **39** Niara nikani gwä angwane, ngäbäkře krütanina namani gare Jesuye, akwa niebare kwe nitre ngetrakaka ie:

Ngäbäkře merire ye kürera munta nütüre, akwa tä kibien. ¿Ñobtä mun ngetrakwe nibi nokre kore gwi yere? niebare kwe ietre.

40 Yebtä ni jökrä namani Jesu kötaire ñäkäbtä kore, akwa Jesukwe ni nämáne gwi ye juani jökrä ju bäre, bti ngäbäkře meye, rün btä ni ja töitikaka nimä nämáne näin Jesube aibe ben nikani nebe ngäbäkře ngwäkä ye kánti. **41** Namanintre kánti angwane, Jesukwe ngäbäkře merire ngwäkä kani küdebtí, bti ñäkäbare arameo kwe ie krörö:

Talita, kumi, niebare kwe ie. (Ne abko nieta: Ngäbäkře merire chi, näin krö, tita niere mac.)

42 Ne btäräbe, ngäbäkře merire ye nükani krö, nikaninbe dikekäta. Yebtä nitre nämáne kwati, ye töi ñan namani krütare jire chi kukwe nakaninkä yebtä. Ngäbäkře merire ye abko kä kwä jätäbtí kubu ie. **43** Jesukwe ngäbäkře mikaninta nire, bti bukamna kwe. Akwa nitre kukwe tuakatuaka abko kákwe ñan kukwe ye kädriedre jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre. Ne abko nakaninkä kore.

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

6 1 Yebti Jesu nikaninta ja käite juta Nazarete nitre ja töitikaka benbe. 2 Abti köbö jadükakrä nükani angwane, nikani dirire sinagogate. Angwane ni kwati nämáne kukwe nuen. Ruäre abko ñan töi nämáne krütare Jesu kukweibtä, kä namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ni nokokwe ja töitikani mdente amarebti töbtä dikaro sere? Arato, töi ngitiekä dikaro dirikrä, btä tä sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö diebti. ¿Se abko ño kánti gare ie amarebti sere? ¿Niarata bike kri ñan ñan? **3** Niara María ngobo sribikä kri kukwänbtä ara. Niara abko Santiago, José, Judas btä Simón etba ara. Niara ngwai tä nüne jökrä kä ne kánti arato, namanintre niere jirekäbe jae kwärikwäri.

Ne aisete Jesu kukwei namani tare btä. **4** Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiäte kä mda mdabti, akwa ja käite amne mräkä kwekwe ngä-täite amne mräkä juete abko mikata ütiäte ñakare nieta. Ye kwrere mun ñan tä ti mike ütiäte jae. Abko kore se, niebare kwe ietre.

5-6 Nitre Nazarebo käkwe ñan Jesu kukwei mikani ütiäte abko namani tebaidre kri Jesukrä. Abtä ni bren bren nämane ruäre, aibehti Jesukwe kise mikani abko namaninta quinta, akwa sribi kri nuenbare ñakare mda kwe kä ye kánti.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire
(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Yehti Jesu nikani dirire janknu juta kwatirekwatire Galileate angwane, **7** ni ja töitikaka ben ni jätäbti nibu käräbare kwe, ie Ngöbö di biani kwe üai käme juantarikrä, bti juani nibu nibu kwe Ngöbö Kukwei dirire.

8-9 Akwa rikadre känenkri abko töi diani krörö kwe:

Mun rikadre angwane, mun ñan rika mrö ngwena, mun ñan rika kra ngwena, mun ñan rika ngwian ngwena, akwa mökän aibe järke munkwe jae amne sandalia mun ngotobtä aibe te mun rika. Arato, dän jabtäbe, te mun rika, ñobtä ñan angwane munkwe nünentbe nirebe abko

käkwe mun die mikadre jändrän jökrä yehtä. **10** Ne mden kisete, juta mdente mun rika, ye kánti munkwe nünantbe ju kwatibe te, bti mun rika ta juta mdate.

11 Akwa nane juta mden kánti mun ñan ka ngäbti, btä mun ñan kukwe nua tö raba angwane, munkwe dobro ja ngotobtä ye bäbrükate nitre nünanka juta yete okwäbti, niaratre ngite au Ngöbö ngwäreki bä mikakrä tuare ietre. Yehtä abko, kukwe era erere ti bike niere munye. [Ngöbökwé ni jökrä mikadi ja tare nike, ye ngwane nitre Sodomabo btä Gomorrabo abko Ngöbökwé ngwiandi ja tare nike krübäte bkänä, akwa ni kä ye kánti tä mun kukwei nuen ñakare abko Ngöbökwé ngwiandi ja tare nike bäri krübäte mda. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.]^e

12 Ye erere bkänä, nitre ja töitikaka Jesube nikani, kä namani niere krörö: Kukwe kämekäme kite temen munkwe, bti tödeke Ngöböbti munkwe, namanintre niere. **13** Ye ngwane, üai käme juantari mento ni kwatibtä kwetre. Arato ni bren bren mikaninta quinta kwetre aseite kekare kwärä ni bren bren yehti.^f

Juan Bautista müre ketani
(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

14 Kä ye ngwane abko, jrei kädian nämane Herodes Antipas

^e **6.11** Kukwe corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

^f **6.13** aseite kekare ni bren bren yehti. Aseite kekani ni bren brenbti, Ngöbö di nämane ni yehtä Ngöbö Üai köböire bä mikakäre ietre.

nāmane gobrane angwane, Jesu nāmane dre dre nuene gani kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä nāmane Jesu kākitekä kä ketareketare Galileate. Yehtë ni ruäre namanintre niere krörö Jesubtä: Ngöbökwe Juan Bautista mikaninta nire, aisete di tärä sribi kri ñan tuabare nuenkrä ye, namanintre niere.

15 Ni mda mda abko namani niere: Ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nāmane Elías ara se, namanintre niere.

Ni mdara jire abko namani niere: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko kwrere sere, namanintre niere.

16 Blita namani Jesubtä, ye namani gare Herodeye angwane, niebare kwe:

Juan dokwä tikakamna tikwe, ara nükaninta nire mtare, niebare Herodekwe.

17-19 Ñobtä jrei Herodes kākwe Juan dokwä tikakamna abko nakaninkä krörö: Herodes kākwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nän muko kädian nāmane Herodías abko diani kwe kän. Yehtë abko Juan Bautista kākwe niebare Herodeye: Ma etba nän muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kän, Juan nāmane niere. Ye dokwäre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kä teri kwe, ye nükaninta töre ie, kākwe ñäkābare kore. Ye mdenbtä Herodías abko tö namani Juan müre ketai, akwa ñan namani nuene krāke, **20** ñobtä ñan

angwane Juan abko ni era metre nünanka deme Ngöbö ngwärekri nāmane gare Herodeye, abtä nāmane mike ütiäte, aisete jrei Herodes nāmane Juan ngibiare Herodías ngāniene. Arato kä nāmane nebe nuäre Herodebtä Juan kukwei nuare, akwa nāmane nebe töbike kri btä.

21 Te bati, Herodes därebare köböi nükanani angwane, Herodekwe sribikä bäri ütiäte krikri kārābare, btä nitre rükä rükä dānkien kārābare kwe. Arato ni ütiäte krikri Galileate kārābare kwe mröre jae. Ye ngwane köbö kuin nükanani Herodíakrä.

22-23 Herodías ngānkän bati nikani tärä mike kwärākwärä se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngānkän namani tärä mike nuäre kwärākwärä, ye abko käi namani nuäre krübāte Herodebtä amne ni mda mda nāmane mröre ben yehtë. Abtä Herodekwe niebare Herodías ngānkānye:

Ngöbö se okwäbti, ma tö dre dre ie, erere kārere jökrä tie angwane, tikwe biandi mae. Kä te tita gobrane, ye ma tö kārāi ruäre ta tie angwane, tikwe biandi mae. Dre erere ma tö kārāi tie, tikwe biandi mae. Ne tita niere mae Ngöbö se okwäbti, niebare kwe bäre bäre ngābākre merire yeye.

24 Dre kārādre kwe abko ñan nükanani gare ie. Abtä nikani, kākwe niebare meyeye:

¿Tikwe dre kārā ruen? niebare kwe meyeye.

Meyekwe niebare mda ie:

Juan Bautista dokwä kärere ie, niebare mda kwe ie.

25 Ye erere bkänä, Herodías ngänkän nikaninbe mda. Namantina jrei Herodes kánti, kákwe niebare ie:

Gwängwarbe, makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

26 Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe Herodías ngänkänye, aisete fian tö namani ja kukwei kitaita temen.

27 Yebtä jrei Herodes kákwe, ni rükä juani iti abko kákwe Juan dokwä tikarekä, bti jatadre ngwena niebare kwe ie. **28** Ye erere Juan nämane ngite, ye kánti ni rükä nikani, kákwe Juan dokwä tikaninkä, bti mikani blatote kwe, jänikani, biani kwe Herodías ngänkän bati yeye angwane, niara kákwe bianinbe meye Herodíaye mda.

29 Juan müre ketani, ye nitre ja töitikaka ben kákwe gani angwane, Juan ngwäkä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre.

Jesukwe ni mili kräriike bukani

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

30 Jesukwe nitre ja töitikaka ben töi diani, bti juani kwe kä ketareketare Galileate. Abti nükäninta jökrä kánti angwane, dre dre nuenbare kwetre btä diribare ño ño kwetre, ye kädriebare jire jökrä kwetre Jesube. **31** Ye angwane, ni kwati nämane nüke

basare ietre, namani nikenta, täte ni mda namani nüke, namani nikenta aibe janknu, aisete kä ñan namani mrökrä ietre. Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän jadüke chi kä kaibete, niebare kwe ietre.

32 Ye erere bkänä, nakwani jökrä rute, bti nikanintre kä kaibete. **33** Nikanintre angwane, Jesu ara namani rute nükani gare ni kwatiye, aisete nikanintre betekä jiebtí. Erere arato, ni kwati nünanka juta mda mdate kákwe gani abko nikanintre betekä Jesu ngäbti, namanina käne kä kaibete ngibiare, btä nikanintre ngitiekä.

34 Jesu nikani mate, nakwani timon angwane, ni nämane kwati ngibiare ngäbti. Nitre ye abko namani tuen bäsi obeja ngibiaka ñakare raba ngwarbe ye kwrere, namani tuen Jesuye, aisete namani tuen bobre ie. Abtä nikanikukwe dirire kabre bätäkä ngwarbe ietre. **35** Bti kä jatani dere nitre ja töitikaka Jesube okwäbti angwane, nikanintre, kákwe niebare krörö Jesuye:

Kä kitera dere. Nita kä kaibete nete, **36** aisete nitre se juen mrö kökö jae. Känime nere ya, jutate ya, mdente erere juen mrö kökö jae, niebare kwetre Jesuye.

37 Jesukwe niebare mda ietre: Niaratre buke munkwe, niebare kwe ietre.

Niaratre kákwe niebare mda: ÆNi iti kákwe ngwian ganandre sö krä kwä jire abko näre bti, nun rikadre ban kökö nitre kwati

se bukakrä jökrä bäre sera? niebare kwetre.

38 Jesukwe niebare ietre:

¿Ban tä kunbe munkwe? Ye mun nän tuen, niebare kwe ietre.

Erere jananbare tuen, bti jatanintre nüketa, käkwe niebare:

Banta kunrike btä gwa krobu, niebare kwetre Jesuye.

39 Jesukwe nitre juani täke ketareketare temen ja täritäri mikä rerebarebti. **40** Erere nitre namani takänintbe gre ketarike ja täritäri, ruäre abko namani takänintbe gre ketebu bti ni jätä ja täritäri. **41** Bti Jesukwe ban kunrike btä gwa krobu diani kisete, nikrabare kä käinbti kwe, bti kuin niebare btä Ngöböye kwe, bti ban näkänintbe kwe, biani kwe nitre ja töitikaka benye ni jökrä bukakrä. Erere gwa krobu te ni jökrä bukani arato.

42 Ni kwati käkwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä,

43 bti ban oto btä gwa oto namaninte abko ükaninkröta kutia kwä jätäbti kubu jire mda. **44** Ni kwati käkwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili krärike. Meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare näkare.

Jesukwe dikakabare nöbti

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

45 Nebti ni nämane kwati, ye Jesu jämi juenta ja gwiriete kwäräkwarä, känenkri nitre ja töitikaka ben juani rute kwe, bti juani Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri ja ngibiare juta Betsaidate.

46 Jesukwe ni kwati ye juaninta jökrä ja gwiriete, bti niara nikani

mintokwäre mda blitakäre Ngöböbe. **47** Kä jatani iko angwane, nitre ja töitikaka Jesube namani ru ngwena Nö Okwä Kri Galilea te ruäre. Jesu abko namani kai-be, nämane jate abko okwäbti **48** müre namani mate ribi krübäte nitre ja töitikaka ben ngäbti, aisete namani nö sökō tare rubtä, namani tuen Jesuye. Kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu nikani dikekä nöbti kukwäre. Jatanina nüke ru ken, tö namani näin ru bäre ta, akwa jatabare nitre ja töitikaka benye angwane, **49** ni bākāi nämane dikekä nöbti, namanintre nütüre, aisete nekwetaninkätre, käkwe ngratebare, nöbtä ñan angwane **50** Jesu jatabare ietre angwane, nekwetaninkä jökrä. Abtä Jesu käkwe niebare ietre:

Ti ara tä näin. Mun ñan rekwetaka, niebare kwe ietre.

51 Bti Jesu nikani rute käin, btäräbe müre nōtaninkäbe. Abtä nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani kriutare, **52** nöbtä ñan angwane ñan namani Jesu kukwei kaen ngäbti metre, aisete Jesukwe ban näkänintbe Ngöbö diebti angwane, niara näkare niaratre kwrere abko ñan nükani gare ietre.

Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete

(Mateo 14.34-36)

53 Yebti niaratre nükani Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri juta Genesarete, kanti ru makäninte kwetre nö köräbtä, **54** bti

nakwanintre timon. Btäräbe nitre nünanka yete, ie Jesu nükani gare, 55 aisete jötrö ngwarbe nikanintre betekä juta ngwäre. Jesu namani niken mdente mdente, ye nükani gare ni bren bren mräkäye angwane, namanintre ni bren bren ye tike jänbti jänbti Jesu kukwäre.

56 Jesu namani niken juta kiakiate, namani niken juta krikrite, namani niken kä kiakiate, mdente erere ni bren bren mika namani jite jite mräkäkwe Jesu ngäbti. Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä namani ribere Jesu-ye. Ye erere bkänä, nitre bren bren namani dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, namani nebata quinta batibe jökrä abko nakaninkä kore.

Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekri niebare Jesukwe
(Mateo 15.1-20)

7 1 Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämáne Jerusalén, nükani Jesu kánti Capernaúmte. 2 Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira kákwe köbötikamna bti mrömna kwetre nitre israelitaye, ye kwrere nitre ja töitikaka Jesube nikani mröre abko ruäre kákwe ñan köbötikani nitre bariseo okwäbti. Abtä namani ñäke btä. 3 (Nitre israelita ngämi mröre abko känenkri köbötikadre kuin abko Kukwe

Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira kákwe ükaninte nuendre kore, ñibtä ñan angwane kore rabadre dbe Ngöbö ngwärekri, erere nitre bariseo btä nitre israelita kätä mike täte jökrä. 4 Nitre israelita tä nebe jändrän kökö jae, bti tä nüketa gwi angwane, ñan köbötikadre käne kwetre, ñan mrödre kwetre. Arato kukwe mda mda mikata täte kwetre abko nere: baso bätädrete, mrü bätädrete, unkwen bätädrete, jän bätädrete. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira abko kákwe kukwe ükaninte nuendre ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri nitre israelitaye, erere tä nue-ne janknu ja täritäri.) 5 Ne mdenbtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre jatani, kákwe niebare Jesu ye:

Nun mräkä kirakira kákwe kukwe ükaninte nuendre, ¿se ñibtä abko nitre ja töitikaka mabe kätä mike ñakare täte se? Ni rabadre dbe Ngöbö ngwärekri, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se, niebare kwetre Jesu ye.

6 Jesukwe niebare mda ietre: Mun ngwarbe ja bä mike kuin. Mun ye mdenbtä Isaías kákwe Ngöbö Kukwei niebare metre munbtä abko tä tikani krörö:

Juta ne kätä ti mike ütiäte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

7 Tâtre ti käikitekä ngwarbe amne kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tâtre dirire ti Kukwei täte,

Isaias 29.13

niebare Isaiakwe munbtä.

8 Ye abko, kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie abko munta kite jökrä temen, amne kukwe ükaninte ni kä nebtäkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe.

9 Ye abko, kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie, erere munta mike ngwarbe jae, akwa kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe. 10 Ye mdenbtä, Ngöbökwé ja kukwei tikamna krörö täräbtä Moiséye:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe.

Nire nire käkwe ñäkädre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre,

Exodo 21.17; Levítico 20.9

abko tikamna Ngöbökwé Moiséye. 11 Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti käkwe niedre rünye amne meyeye: Jändrän tikwetikwe se erere Korban,^g aise te tikwe biani jökrä Ngöböye, aise te ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. 12 Nire nire käkwe

niedre kore angwane, ñan ni rün btä ni meye die mikadre jire chi mda kwe abko munta dirire kore. Ye kwrere munta Ngöbö Kukwei mike ngwarbe jae. 13 Ye abko, kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe, btä kukwe mda mda ne kwrerekwrere, munta nuene janknu ja täritäri. Akwa munta ye nuene angwane, munta Ngöbö Kukwei kite temen. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bari-seoye btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye.

14 Yebti Jesukwe ni jökrä käräbareta mda, bti niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nuke gare jae abko krörö: 15 mrö jökrä kweta-ta nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, akwa kukwe jökrä käme ni töibtä, nita nuene ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, niebare Jesukwe. 16 [Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre kwatiye.]^h

17 Yebti Jesu nikaninta gwä nitre ja töitikaka benbe. Ni mda

^g 7.11 Korban abko käta "jädrän biandre Ngöböye" niere hebreore. Ngäbäkre ngwarbe ñan tö namani rün btä meye die mikai angwane, nämane korban niere ngwian ganaibare kwe yebtä. Abtä ngwian ganaibare kwe, yebti ñan rün btä meye die mikadre, akwa biandre Ngöböye. Ye abko nämane dbe abko nitre dirikä nämane niere, akwa Ngöböta ni rün btä ni meye die mikamna nie.

^h 7.16 Kukwe tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Nita kä kaibe nete. ¿Kä krörö kánti abko ni bukare drete sere? niebare kwetre ie.

5 Jesukwe niebare mda ietre: ¿Banta kobe munkwe?

Níaratrekwe niebare mda ie:

Banta kun kükübe nunkwe, niebare kwetre Jesuye.

6 Jesu kákwe tákámna temen nitre nämane yeye, bti ban kun kükü diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, ñákánintbe kwe, bti ngökani kwe nitre ja tóitikaka benye dräidre ni nämane kwati yebti. Erere bkänä, ban dräibare kwetre. 7 Gwa kiakia nämane krobu, krämä kwetre, btä Jesukwe kuin niebare Ngöböye, bti ngökani kwe nitre ja tóitikaka benye, bti juani dräire kwe arato.

8 Ni jökrä kákwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, bti ban oto namaninte, ye abko nitre ja tóitikaka Jesube kákwe úkaninkröta kutia kwä kükü.

9 Ni kwati kákwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili kräbkä näre amne meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare ñakare. Ni jökrä kákwe mröbare trine, bti Jesukwe juaninta ja gwiriete, 10 bti niara btä nitre ja tóitikaka ben nakwani rute, nikani kä kädian nämane Dalmanuta kánti.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

11 Jesu btä nitre ja tóitikaka ben namani Dalmanuta angwane, nitre bariseo nükani ja

kwete ben amne Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre nükani ja kwete ben. Jesu abko juani era metre Ngöbökwé ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, kákwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti abko nükani ribere Jesuye.

12 Ye namani tare kri Jesubtä, aisete büre jäkani nga kwe, bti niebare mda kwe ietre:

iJo! ¿Ye ñobtä mun nünanka kä ne ngwane tä kukwe ye kwrere ribere dikaro tie yere? Ngöbö tö dre nuein, ye tikwe nin niedi jire chi munye, niebare Jesukwe ietre.

13 Kukwe namani tare kri Jesubtä. Yebti nitre bariseo mikaninte kánime kwe, nakwaninta rute, bti nikaninta ja jiebti ñö okwä kri kwärä nakri.

Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja tóitikaka ben mikani mokre

(Mateo 16.5-12)

14 Námene Dalmanuta angwane abko nitre ja tóitikaka Jesube, bti kä nikwitaninkä ban ngwiandre jabe, abkokánti namanina rute angwane, banbe nämane kuntibe kwetre. 15 Ye ngwane, Jesukwe nitre ja tóitikaka ben mikani mokre, kákwe niebare ietre:

Lebadura nitre bariseokwe btä nitre reketaka Herodebe, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, niebare Jesukwe.

16 Abtä nitre ja tóitikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri:

Ni ñan ki ban mda ngwena, abtä Jesuta blite kore, namani niere jae kwärikwäri.

17 Ye gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ti abko nire metre ngämi nüke gare munye ya? ¿Ti raba mrö bien munye Ngöbö diebti ngämi nüke gare munye ya? ¿Ye ñobtä ban ñakare munye, munta niere dikaro jae abko mun töi ngitiekä ñakare arato ya? 18 ¿Kä tuen munye amarebti tita dre nuene abko nüke gare ñakare munye yere? ¿Ni kukwei ruen munye amarebti mun ti kukwei tebaire ñakare yere? ¿Tikwe dre nuenba, ye töre ñakare munye ya? ¿Ye ñobtä abko ban ñakare mun nibi niere yere? 19 ¿Ni mili krärike jire bti tikwe ban kunrikebe dräiba, ye rabateba abko ükacröbata kutia kobe munkwe? niebare Jesukwe nitre ja töitika-ka benye.

Niaratre käkwe niebare mda:

Ban rabateba abko ükacröbata kutia kwä jätäbti kubu nunkwe, niebare kwe Jesuye.

20 Bti Jesukwe niebare mda ietre:

¿Erere arato, ni mili kräbkä jire bti tikwe ban kun kükübe dräiba, ye rabateba abko munkwe ükacröbata kutia kobe? niebare kwe ietre.

Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

Ban rabateba abko ükacröbata kutia krikri kwä kükü nunkwe, niebare kwetre.

21 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe jändrän ne nuenba mun okwäbti amarebti, ¿se ñobtä abko drebtä tita blite abko ngämi nüke gare metre munye? Abko kore se, niebare kwe ietre.

Ni iti, ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta quinta

22 Yebti Jesu btä nitre ja töiti-kaka ben nikani mate juta Betsaidate angwane, ni iti, ie kä tuen ñakare jänükani mräkäkwe Jesuye. Jesukwe okwä nuadrebtä ja kisebti mikakäre quinta abko mräkä namani ribere kisere ie. 23 Ni ie kä tuen ñakare, ye Jesukwe kani küdebti, nikani ben mento juta bäre, namani juta bäre angwane, Jesukwe käli mikani ni ye okwäbtä, bti kise mikani okwäbtä kwe, käkwe niebare ie:

¿Kä nibi tuen mae ya?

24 Ni ye käkwe niebare:

Ni nibi tuen kri kwrere dikekä tie, niebare kwe ie.

25 Ni ye, ie kä namani tuen diore, abtä Jesukwe kise mikaninta mda bati okwäbtä angwane, okwä namaninta kuin jökrä, aise-te kä namani tuenta kuin jökrä ie. 26 Bti Jesukwe niebare ie:

Tikwe ma okwä mirita quinta, ye makwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe juta Betsaidate. Nanta jirekäbe ja gwiriete, niebare kwe ie.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwé
(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

27 Yebti juta kiakia tä juta Cesarea Filipo bäre temen, ye

kukwäre Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe sribikäre juta kia-
kia yete. Namanintre dikekä ji
ngrabare angwane, Jesukwe nie-
bare ietre:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda
mdakwe tibtä? niebare kwe
ietre.

28 Niaratre käkwe niebare
mda Jesuye:

Ma abko Juan Bautista nuka-
ninta nire nieta ni ruärekwe
amne ni mda abko käta ma Elías
nukaninta niere mabtä. Akwa ni
mda abko tä niere Ngöbö kukwei
niekä kirakira mda mda abko
nukaninta nire nieta kwe mabtä,
niebare kwetre ie.

29 Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun abko käta ti nire niere
tibtä? niebare kwe ietre.

Pedro abko käkwe niebare
Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juani
Ngöbökwé nun ngätäite, niebare
kwe ie.

30 Jesukwe niebare mda nitre
ja töitikaka benye:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbö-
kwe abko, munkwe ñan kädrie
jire chi ni mda mdabe, niebare
kwe ietre.

**Jesu müre ketadi, niebare
käne kwe**

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

31 Ye kanti mentokwäre Jesu
nikani dirire nitre ja töitikaka
benye angwane, nikani niere:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre
blitaka Ngöböbe ni mda mda
diäre dänkien amne Kukwe Biani
Ngöbökwé Moiséye dirikätre,

käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne
mikadi ja tare nike kri amne trö
kwitadi kwetre tie, käkwe ti
müre ketadi, akwa köbömäkäre
angwane, ti rükadita nire, nieba-
re kwe ietre.

32 Kukwe ne rakadrekä ño
Jesubtä, erere niebare metre ta
kwe nitre ja töitikaka benye.
Abtä Pedrokwe Jesu käräbare,
nikani kaibe ben mentokwäre,
bti nikani mäträre btä. **33** Abtä
Jesu nikwitaninte, käkwe nitre
ja töitikaka ben mikaninta
ñäräre, bti ñäkäbare krörö kwe
Pedroye:

Satana, nän mento tibtä nete.
Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö
rüere, abkokäre ma kite ñäke
kore tie ñan ñan. Ni kä nebtä ie
jändrän tuen dbe abko erere tä
tuen mae, aisete makwe ñan
ñäkä kore tie, niebare Jesukwe
Pedroye.

34 Bti Jesukwe nitre ja töiti-
kaka ben btä ni mda mda nämä-
ne yete, ye käräbare, bti niebare
kwe ietre:

Nire nire tö ja töi mikai kwati-
be nänkrä tibe, ni ye abko tö dre-
ye jakrä abko raba käikwitekä
jabtí amne ja kwata raba ruenta-
ri tare ñakare ie nünakäre tikrä
abko jata ti jiebtí, **35** ñobtä ñan
angwane nire nire tö ja kwata
ngibiai jen jakrä abko krütadi
kärekäre, erere rabadi kärekäre
Ngöbö okwä bare mento akwa,
nire nire krütadi ti dokwäre
amne kukwe kuin Ngöbökwé
tibtä ye dokwäre abko rabadi
dianintari nünakäre kärekäre
Ngöböbe.

36 Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie.

37 Erere arato, nikwe nünandre kärekäre, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekäre ben ye ütiäre.

38 Ne aisete, nire nire këta ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente nitre tödekaka ñakare Ngöböbti këta kukwe kämekäme nuene ye ngwärekri, ni ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane ti jatadita ti Rün di kri bä nuärebti, erere arato angele deme Ngöbö-kwe bä nuärebti, niebare Jesu-kwe nitre ja töitikaka benye btä ni mda mda nämane yete yeye.

9 1 Yebti Jesukwe niebare mda:

Mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño ja dibti ni kwe ngätäite, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bä nikwitani

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

2 Yebti kä nikani köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Juan aibe ngwiani jabe abko ben nikani ngitio bäri mente käin yebti. Niaratre nämänena ngitio yebti käin

angwane, Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti, **3** Angwane dän Jesubtä namani trä ngitiekä jökrä ngrabare, namani ngwen bürere. Ni ñakare jire iti kä raba dän bätete ngwen bürere dikaro erere dän bä namani Jesubtä. **4** Ye btäräbe Elías btä Moisés namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani.

5 Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

6 Pedro abko käkwe ñakäbare kore, ñobtä ñan angwane nitre ja töitikaka Jesube abko namani nekwetekä, aisete ño niedre kwe-tre abko ñan namani nüke gare ietre. Abtä Pedro namani ñäke kore. **7** Ye btäräbe müta jatani jüben niaratrebtä angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate. **8** Ye btäräbe nitre ja töitikaka käkwe nikrabareta ja bäre angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaibe, btä okwä namani.

9 Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye.

Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

10 Ja rükadreta nire niebare Jesukwe, ye niaratre käkwe ngi-biabare tiebe, akwa ye abko dre niebare Jesukwe abko ñan nükani gare ni nimä ja töitikaka benye, aisete namani ngwentari jirekäbe jae kwärikwäri. **11** Abtä niaratre käkwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre bäri Ni Dianinkä Ngöbökwé käne kukwe ükatekäre biare kräke Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

12 Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwé käne, käkwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre. Akwa ti tö kukwe mda ngwaintari munye: ¿Ñobtä ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, ja tare nikadi kri amne ti mikadi ngwarbe ni mdakwe abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä? Yebtä töbika munkwe. **13** Akwa Elías abko nükani, ⁱ akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aisete tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre, nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare jökrä btä.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

14 Jesu jatani nüketa möta nitre ja töitikaka nimä ben angwane, nitre ja töitikaka ben ni ökän namani abko ben Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane ja kwete amne, ni mda mda nämane kwati, btä Jesu nükani-ta. **15** Jesu nükani-ta, ye ni nämane kwati käkwe gani angwane, töi ñan namani krütare, kä nikani betekä jökrä köbö ngwentari Jesuye. **16** Jesukwe niebare mda ietre:

¿Drebtä munta ja kwete nete? niebare kwe ietre.

17-18 Jötrö ngwarbe ni nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, üai kämenta jadenkä ngäbäkrebtä tikän abko kisete kukwe ngitie ñakare. Tä niken mdente erere, ye kanti tä neketete üai käme yeye, tä kaenkä käinta bti tä kite temen, tä nikrenkä jökrä ngrabare, däbe tä nebe betekä kadate angwane, tä nebe tu ukwe jökrä jabtä. Mden abko makwe mikadreta quinta tikrä, abkokäre ti ki ngwena mae yere. Akwa nitre ja töitikaka mabe aibe tä nete, ie tikwe üai käme juantarimna ngäbäkrebtä jakrä, akwa ñan niki mento ietre, niebare kwe Jesuye.

ⁱ 9.13 Elías abko nükani. Jesu nämane blite Eliäbtä angwane, nämane blite Juan Bautistabtä era metre. Näke Mateo 17.12,13 yebtä.

19 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

iAingwaree, ti moto iko munbtä! Munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkcre ye ngwen tie, niebare kwe.

20 Erere ngäbäkcre ye jänikani Jesuye, jänikani nebe ken angwane, Jesu jatabare üai käme ye, ye btäräbe üai käme käkwe kä ötanintbe ngäbäkcre yehti, nikani ngitiekä temen, namani ja den ngwarbe jabti tata nekwäre, sekwäre, nekwäre, sekwäre. Däbe namani betekä kadate. **21-22** Ye ngwane Jesukwe niebare ngäbäkcre ye rünye:

¿Kä kobera üai käme nikani jadenkä kore ngäbäkcre nebtä? niebare kwe rünye.

Niarakwe niebare mda Jesuye:

Nämane chi angwane, üai käme nikani jadenkä btä tikän yere, abko täbe känime. Üai käme töta nebe müre ketai, käta kite ñukwäte, tä kite ñöte tikän, aisete ma di tarä mikakräta kuin-ta tikrä, ne ngwane nun ngwen ruen bobre jae. Nun die mike. Üai käme juentari mento btä, niebare kwe Jesuye.

23 Jesukwe niebare mda ie:

Nirekwe tödekadre kwatibe tibti, kräke jändrän jökrä nuäre nuene. ¿Se ñöbtä abko ti di tarä üai käme juantarikrä mata ngwentari tie yere? niebare kore Jesukwe ie.

24 Abtä ngäbäkcre rünkwe ñäkäbare jume ja dibti krörö mda Jesuye:

Tita tödeke mabti, akwa mtare ti tö nibi tödekai bäri kwatibe mabti, yehti ti die mika makwe, niebare kwe Jesuye.

25 Ye btäräbe ni jatani nüke ja üekekrö bäri kabre mda, namani tuen Jesuye. Abtä jötrö ñäkäbare krörö kwe üai käme ye:

Üai käme, ma ngäbäkcre ne kukwe ötaka amne ma ngäbäkcre ne olo dikatekä, ma yeye tita niere, nän mento ngäbäkcre nebtä. Ma ñan jata jadenkäta jire chi mda btä, tita niere mae, niebare Jesukwe üai käme ye.

26 Angwane üai kämenkwe ngratebare kri ngäbäkcre yehti, bti kä ötanintbe bti kwe bobuta, nikani ngitiekä temen angwane, üai käme nikani mento. Ngäbäkcre abko namani kwekbe temen ngwäkäre kwrere ni kwati ye okwäbti. Abtä namanintre niere: iAiteeje! Ngäbäkcre krüta tare yera, ni kwati namani niere kore.

27 Akwa Jesu nikani, käkwe ngäbäkcre ye kani küdehti, bti ganinkrö krö kwe. Ngäbäkcre ye nükaninbe dikekäta krö. Namani kuin jökrä abko nakaninkä kore.

28 Yehti Jesu namaninta kai-be gwi nitre ja töitikaka benbe angwane, niebare mda kwetre Jesuye:

Nunkwe üai käme junintari mento, ¿ye ñöbtä ñan niki mento nunye ruen? niebare kwetre ie.

29 Jesukwe niebare mda ietre: Munkwe blitadre Ngöböbe btä ja bäindre Ngöbökrä käne, aibe

köböire üai käme ye kwrere mun raba juentari mento. Ye munkwe nuni ñakare kore, mden kisete ñan niki mento munye, niebare kwe ietre.

Jesu krütadi niebare bobukäre kwe

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

30 Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane Cesarea Filipo kántita temen, nikaninta angwane nikaninta kä Galilea kántita. Akwa ni mda mdakwe ñan gadre ie tö namani, **31** ñobtä ñan angwane Jesu nämane dirire krörö kaibe nitre ja töitikaka benye:

Ni mda mda abko ie ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, ne biandi müre ketadre, akwa köbömä angwane, ti rükadita nire, niebare kwe.

32 Jesukwe dre niebare kore ñan nükani gare nitre ja töitika-ka benye, akwa namani ja gaire, aisete ñan namani ngwentarita Jesuye.

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe

(Mateo 18.1-9; 10.42; Lucas 9.46-50; 17.1-2)

33 Abti nukaninta mda juta Capernaümte. Namaninante ja gwiriete angwane, Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¿Drebtä mun täni ja kwete ji ngrabare yere? niebare Jesukwe ietre.

34 Namanintre kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane niaratre ngätäite nire bäri ütiäte, abkobtä nämane näin ja kwete ji ngrabare, aisete namanintre kwekbe.

35 Drebtä namanintre ja kwete namanina gare Jesuye, aisete Jesu namani tākänintbe, kākwe niebare mda ietre:

Mun jakwe ti ken nete. Nire nire tö ja tuai bäri ütiäte kri ni mda mdakrä Ngöbö okwäbti, ye kākwe ja mika bäri bobre ni mda mdakrä amne ja mika ni sribikä ene kwrere ni mda mdakrä, niebare Jesukwe.

36 Bti Jesukwe ngäbäkre chi käräbare nüke nitre ja töitikaka ben ngätäite, bti kukwe ye bä mikakäre, ngäbäkre ye diani kisete kwe, bti niebare kwe ietre:

37 Nire nire käta ti tarere metre abko kākwe ngäbäkre ne kwrere kadre ngäbti ti käbti. Nirekwe kadre ngäbti kore, ye ngwane ñan ngäbäkre aibe kata ngäbti kwe angwane, ti kata ngäbti kwe arato. Ye kwrere arato, nire nire kākwe ti kadre ngäbti kuin abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Nireta rüre ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri

(Lucas 9.49-50)

38 Ye ngwane Juan abko kākwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, nunkwe ni turi iti üai käme juentari ma käbti, akwa nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nini ie, niebare kwe Jesuye.

39 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan ñākä kore ie amne ñan bika kri niarabtä

munkwe, ñobtä ñan angwane nirekwe sribi kri ñan tuabare nuendre ti kãbti, yehti ñan tä näin ñãke blo ti rüere, akwa tä blite kuin tibtä. ¿Se ñobtä abko, munkwe ñan üai kãme juantari-mna mda ti kãbti ie yere? **40** Ni ja rüere ñakare nibe, ye abko tä nekete nibe, aisete munkwe ñan ñãkã ie.

41 Jesukwe niebare:

Munta ti mike täte, abtä nirekwe ñö aibe biandre chi tomnane munye, akwa ni ñö bianka munye tä nekete nibe, ni yeye Ngöbökwe sribi kuin ye ütiã biandi abko ti tö nibi niei metre munye. **42** Akwa nire nire kãta ja mike bobre Ngöböbtã ngãbãkre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti kãikwitekã jãbti, kãnti rabadre kukwe nuene bãri kãme mda, ni ye abko Ngöbökwe mikadi ja tare nike krübãte kã nakebtã. Mden kisete, ni ye ngãmi ni tödekaka tibti ngwen ti kãikwitekã jãbti, kãnenkri jã oto kri doboko nura ukwãkrã ye mãkãdre ngãrã, bti kitadre mrente nguse kãnti müre reketadre abko rabadre bãri kuin krãke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti kãikwitekã jãbti aisete.

43 Ye kwrere mun kise mden köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, munkwe ja kise ye tikaka ta abko

bãri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre deme kise otore kwãrã rikakãre nüne Ngöböbe kã kãinbti abko bãri kuin angwane, ñan mun kise krobu ngöi jökrã ben mun rikadre ja tare nike kãrekãre ñukwã jutra nötöte ñakare köbö kwatirekwatire ye te. **44** [Kã nakebtã, yete jãndrãn jökrã tä niken ngwarbe amne nginta kwete kãrekãre. Ye kwrere abko ñukwã jutra ngitiekã kãre, ni kãme Ngöbö ngwãrekri mikakãre ja tare nike kãrekãre.]^j

45 Erere arato, mun ngoto mdenkri, köböite mun raba ja mike ngite, ne ngwane munkwe tikaka ta jae abko bãri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane mun ngoto kwãrãbe akwa mun rabadre nüne metre Ngöbökrã abtä munkwe nünandre kãrekãre ben, ye abko rabadre bãri kuin munkrä amne, ñan mun ngoto krobu ben ngöi Ngöbökwẽ mun kitadre kã ja tare nikakrä kãnti. **46** [Kã nakebtã yete jãndrãn jökrã tä niken ngwarbe amne nginta kwete kãrekãre. Ye kwrere abko, ñukwã jutra ngitiekã kãre, ni kãme Ngöbö ngwãrekri mikakãre ja tare nike kãrekãre.]^k

47 Erere arato, mun okwã köböite mun raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane munkwe ja okwã ye diante kwatimento, bti munkwe kitaka mobe

^j **9.44** Kukweta tikani corcheta ngãtäite abko ñan tä tikani manuscrito bãri kuinkuin btã.

^k **9.46** Kukweta tikani corcheta ngãtäite abko ñan tä tikani manuscrito bãri kuinkuin btã.

arato, ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane, ye kánti mun okwä kwatibe ben mun rikadre nüne kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun okwä kubu ben ngöi mun kitadre kä ja tare nikakrä kánti. **48** Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitie-kä käre, ni käme Ngöbö ngwäre-kri mikakäre ja tare nike kärekäre.

49 Jändrän kukwadre Ngöböye, btä mren mikata mikakäre bänänte, ye kwrere abko munkwe ja tare nikadi mun mikakäre metre. **50** Mdakäre abko, mren abra kuin jändrän jökrä mikakrä bänänte, akwa mren bänän riadrekä, ye ngwane ñan bänän rabadreta kuin mda. Ye kwrere munta bike kri jabtä kwärikwäri angwane, mun ñan raba sribi nuene Ngöbökrä, aisete mun rabadre ngwarbe mren bänän riadrekä kwrere. Mden kisete munkwe ti mikadi täte metre, ye köböire mun rabadi nüne jame jabe kwärikwäri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitika-ka benye.

Meri tuadremetre ya, ñakare ya
(Mateo. 19.1-12; Lucas 16.18)

10 1 Jesu nämane Capernaúm, nikani mda nitre ja töitika-ka benbe kä Judeate. Arato nikani Ñö Jordánbtä kä driri. Ye kánti ni nukaninta ja ükekröta kwati Jesubtä abko, ie Jesu nämänena dirire

ño, erere nikani dirireta ietre. **2** Ye ngwane, nitre bariseo nükani ruäre abko tö namani ja gain Jesube niara kitakäre ngite, käkwe niebare ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä dre niere abko nikwe mikadre täte ya? ¿Ni gure käkwe ja tuametreta, ye abko dbe ya ño niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

3 Jesukwe niebare mda ietre: ¿Ni gure käkwe ja tuametreta, ye nuemna Moisékwé munye ya ño arato? niebare kwe ietre.

4 Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ni gure käkwe ja tuadremetre abko dbe niebare Moisékwé, akwa nita ja tuemetre abko tika-dre täräbtä biandre meriye, niebare Moisékwé, niebare kore nitre bariseokwe ie.

5 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun dokwä ribi ribi Ngöbökrä. Ye mdenbtä ni gure käkwe ja tuadremetre abko Ngöbökwé tikamna täräbtä Moiséye munkrä yere. **6** Akwa Ngöbökwé kä dätebare kena btä abko tikamna krörö kwe täräbtä Moiséye arato:

Ngöbökwé ni brare btä ni merire dätebare.

7 Ne aisete ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

8 Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere,

abko tikamna kore kwe täräbtä Moiséye. Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. **9** Ye mden kisete, Ngöbökwé ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre, aisete ni brare käkwe ñan meri tuadremetre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

10 Yehti Jesu namanina gwi angwane, kukwe ngwianintari nitre bariseokwe, ye arabe nitre ja töitikaka ben nikani ngwentarita ie. **11** Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye mda:

Ni brare käkwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye käkwe ja mikadre ngite merire käne rüere. **12** Ye erere arato, ni merire käkwe brare käne kwe tuadremetre, bti rabadre brare mdabe, meri ye abko käkwe ja mikadre ngite brare käne rüere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

13 Yehti ngäbäkre jänikani mräkäkwe Jesuye abko bti Jesukwe kise mikadre ja di biankäre ietre. Akwa nitre ja töitikaka Jesube namani ñäke ngäbäkre mräkäye. **14** Ye gani Jesukwe angwane, namani romon nitre ja töitikaka benkrä, käkwe niebare mda ietre:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñöbtä

ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yehti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta käne. **15** Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre chi kwrerekwrere, ni yehti Ngöbökwé ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe abko ti tö niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

16 Bti Jesukwe ngäbäkre diani kisete, kise mikani dokwäbti kwe, bti ja di käräbare kräke kwe Ngöböye.

Ni jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

17 Yehti Jesu jatani nikenta mda angwane, ni jatani iti betekä, nükani ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärekre, käkwe niebare ie:

Dirikä kuin, ötikwe dre nuen-dre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

18 Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yehti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñöbtä abko mata ti kuin niere tie ye? niebare Jesukwe ie.

19 Bti Jesukwe niebareta ie:

Ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:

Makwe ñan ni mda kämika. Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan bliita ngwarbe
ni mda mda rüere
kitakäre ngite.

Makwe ñan ni ngöka
jädrän diankakäre kän.

Erere arato, ma rün amne
ma meye mika ütiäte jae.

Exodo 20.12-16;

Deuteronomio 5.16-20

Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé
Moiséye nuendre nie kore, erere
makwe mikadre täte jökrä, nie-
bare kwe ie.

20 Ni yekwe niebare mda
Jesuye:

Dirikä, makwe kukwe nini, ye
ti nämane bati ngäbäkrere
angwane, ti nikani mike täte
jökrä abti kä nüke tie mtare, nie-
bare kwe ie.

21 Niara namani ruentari tare
kri Jesuye, käkwe mikani ñäräre,
bti niebare kwe ie:

Jändrän tä keteti nuendre
mae. Jändrän tä makwe ye erere
nän rürümoine jökrä, bti makwe
ngwian ye dräi ni bobre bobrebt
angwane, ma rabadi jändrän
ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti
sete. Makwe jändrän rürümoin
ünän jökrä kore, bti ma jata ti
jiebti. Abko kore se, niebare
Jesukwe ie.

22 Yebtä ni ye moto namani
ulire Jesu kukwei nuare, ñobtä
ñan angwane niara abko jändrän

bkäne kabre krübäte, aisete moto
nötaninte jändrän kwekwe ye
jiebti amne moto namani ulire,
ben nikaninta.

23 Nikaninta angwane, Jesu-
kwe nitre ja töitikaka ben mikani
ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Ni jändrän bkänkä krikri ye
käkwe ja mikadre bobre Ngöbö-
btä, Ngöbökwé gobrandre bti
abko tare krübäte kräke, niebare
kwe.

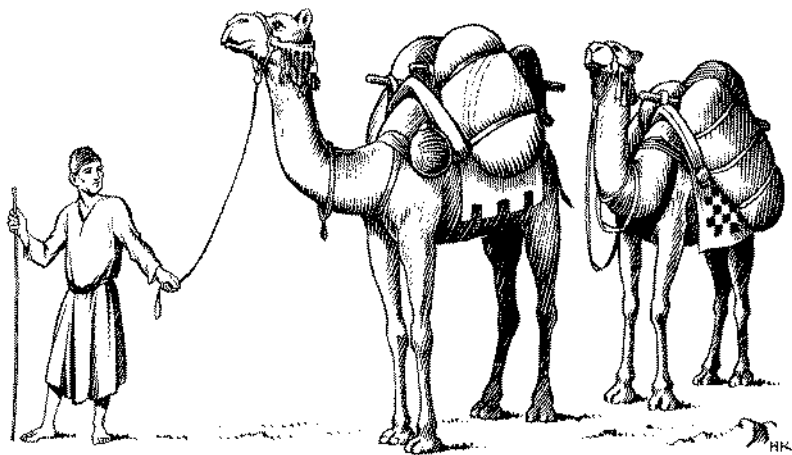
24 Kukwe niebare Jesukwe,
yebtä nitre ja töitikaka ben nama-
ni töbike kri, ñobtä ñan angwane
ni jändrän bkänkä kri nämane
nüne metre Ngöbö ngwärecri,
nämane nütüre. Ye aisete Jesu-
kwe niebareta mda ietre:

Ti mräkä tikwe, ni ye btä Ngö-
böta gobrane, yebe ketetibe tare
krübäte ni jändrän bkänkä krikri
neme ketetibe. **25** Aku okwä chi,
yete ta kameo krikri ye ara rika-
dre nuäre, akwa nitre jändrän
bkänkä kri ye käkwe ja mikadre
bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé
gobrandre bti, ye abko bäri tare
kräke.

26 Kukwe yebtä bäri nitre ja
töitikaka Jesube ñan töi namani
krütare mda, käkwe niebare:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan
rabadre dianintari nini makwe,
se nire abko rabadi dianintari
amarebti se? namanintre niere
jae kwärikwäri.¹

¹ **10.26** Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämane ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämane nütüre, aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

Kameo abko bä kore (Marcos 10.25)

27 Abtä Jesukwe mikani

ñäräre, bti niebareta kwe ietre:

Mun kä nebtä, ye kräke abko kukwe ye tare, akwa ñakare Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, niebare Jesukwe.

28 Jötrö ngwarbe Pedrokwe niebare mda ie:

Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebt, ÷se abko Ngöbökwé dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe Jesuye:

29 Jesukwe niebare mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nänbtä ti jiebt amne Ngöbö kukwe kuin kabtä ngäbti, nire nire käkwe ju mikaninte o etbakantre o ngwai mikaninte kwe, erere arato meye o rün o ngäbriänkä o kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebt, nitre ye abko, ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwé mikadi nüne kärekwé jabe arato.

30 Nitre ye tä nüne kä nebtä angwane abko ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda abko krörö: Rabadi ju bkä-ne bäri kabre mda. Erere arato, etba btä ngwai rabadi bäri mda kwe. Arato meye, ngäbriänkä rabadi kwati kwe. Arato kä sribi-krä biandi bäri kabre kwe ie. Arato ja tare nikadi kwe tikrä, akwa kä jatadi mrä angwane, nünandi kärekwé Ngöböbe kä käinbti kwe. **31** Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekwé; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekwé sete. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

32 Abti Jesu nämáne näin juta Jerusalén kukwäre angwane,

nikani bā mente nitre ja tōitika-ka ben kāne. Angwane nitre ja tōitikaka ben ñan tōi namani krūtare Jesubtä angwane, ni mda mda nämane näin jiebti köre, abkobtä kä jürä namani. Te Jesukwe nitre ja tōitikaka ben ni jätäbti nibu käräbareta mda kai-be mento, bti dre dre rakadikä btä abko nikani niere jökrä ietre krörö:

33 Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén ye kanti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöbö-be ni mda mda diäre dänkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko kākwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, nitre romano-bō ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise. **34** Niaratre kākwe ti mikadi yakrä kri jae, käli kitadi tibtä kwetre amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yehti ti müre ketadi kwetre, akwa köbö-mākäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja tōitikaka benye.

Santiago btä Juan tō namani rabai gobrane siba Jesube

(Mateo 20.20-28)

35 Yehti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan namani bike kri, kākwe krötabare Jesu ken, bti niebare kwetre ie:

Dirikä, nun tō jändrän ribei mae abko erere makwe nuendre, ie nun tō nibi abko nun ki kärere mae, niebare kwetre Jesuye.

36 Jesukwe niebare mda ietre:

¿Dre nuendre tikwe munkrä, ie mun tō nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

37 Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ma rabadi gobrane kri ja di jenbti ni jökrä ngwärekri, ye ngwane makwe nun mika bäri ütiäte, kākwe nun mika tākänintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko nun tō ribei mae, niebare kwetre ie.

38 Abtä Jesukwe niebare mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

iJo! Munta kukwe tare krübäte ribere tie gare ñakare jire chi munye. ¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? niebare kwe ietre.

39 iJänri! niebare kwetre Jesuye.

Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, **40** akwa nire rabadre tākänintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete, akwa tä Ngöbö kisete. Ye aisete nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye. Abko kore se, niebare Jesukwe Santiagoye btä Juanye.

41 Jesu nämane blite kore, ye ni mda mda ja tōitikaka Jesube kākwe kukwe ye gani angwane, moto namani romon Santiagokrä btä Juankrä. **42** Abtä Jesukwe käräbare, bti nikani niere ietre:

Nitre ñakare israelitare käta gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda

mikakäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye. **43** Akwa mun ja töitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätäite abko kukwe rabadre bä jene abko krörö: Nire nire tö rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko käkwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä **44** amne, nire nire mun ngätäite tö rabai bäri käne jändrän jökrä-btä, ni ye abko rabadre ni klaborre kwrere ni mda mdakrä. **45** Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ñan jatani ni mda mda mikakäre sribire jakrä, akwa ti jatani sribikäre ni mda mdakrä amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatari-käre Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuinta
(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

46 Yebti Jesu nükani juta Jericóte nitre ja töitikaka benbe, nikani ta angwane, ni mda mda nikani kwati jiebtí arato nitre ja töitikaka benbe. Niara abko nämáne näin käne angwane, ni nämáne iti abko kädian nämáne Bartimeo (ne abko Timeo ngobo nieta) abko okwä kä drünente, aisete nämáne tákänintbe jibtä ngwian kärere jakrä. **47** Jesu Nazarebo jatani ta gani kwe angwane, namani

ngrente ja dibti krörö jite yete Jesuye:

iJesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! nama-ni niere jite.

48 Ni kwati namani kada ketamna ie akwa, niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

iJrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere bäri mda kore.

49 Abtä Jesu namani nünanin-kä käkwe niebare:

Ni ye kärere munkwe, niebare kwe.

Erere ni mdakwe niebare ni okwä kä ikote yeye:

Jesuta ma kärere, aisete kä ngwen nuäre jabtä. Näin krö. Brän jötrö kánti, niebare kwetre ie.

50 Ye btäräbe, ni okwä kä drünente ye käkwe ja tákäninte káinta, tö namani näin jötrö, aisete dän nga ötati kitani temen kwe, bti nikani nebe Jesu ken. **51** Angwane Jesukwe niebare ie:

Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi, niebare kwe ie.

Ni ye käkwe niebare mda Jesuye:

Tí Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe.

52 Jesukwe niebare mda ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibi-rate kuin, aisete nänta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe kä namani tuen kuin jökrä ie, bti nikani siba Jesube.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40;
Juan 12.12-19)

11 1 Bti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükanina ja ken Jerusalén angwane, ni namani juta Betania amne juta Betfagé kánti Ngitio Olibobtä. Ye

kánti, Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani nibu, 2 kákwe niebare ietre:

Juta tuen kánime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun raba yete angwane, buro ngábäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie. 3 Akwa

Jesuta nüke juta Jerusalénte (Marcos 11.1-11)

¿Nobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aise-te nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

4 Erere nikanintre angwane, buro nämane mäkäninte jukwebtä jite, btä namanintre abko tikaninte kwetre. 5 Abtä ni ruäre nämane yete käkwe ñäkäbare krörö ietre:

¿Munta dre nuene yete amarebti yere? ¿Nirekwe buro ye tikatemna munye, amarebti munta tikete yere? niebare kwetre ietre.

6 Jesukwe ño niemnabare ietre, erere niebare kwetre, aise-te buro tuanimetre ngwiandre ietre. 7 Nikanintre buro ngwena, nükani nebe Jesu kánti angwane, dän jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yehti, bti nikani mda Jerusalén. 8 Ye ngwane ni kwati namani Jesu ngibiare jite, käkwe dän jakwe metaninte ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye. Ni ruäre abko käkwe kriküde tikaninkä Jerusalén bäre temen abko namani mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye kakäre ngäbti jrei kwrere. 9 Angwane nitre nämane näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre abko nämane näin Jesu jiehti, ye abko namani ngrente ja dībti, kä namani niere krörö:

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö
käikitekä gwaire jökrä!

Ni ne kite ni Dänkien
Ngöbö kábti.

Ma ye aibe raba mikani
ütiate.

10 Ni mräkä jrei David
nämane gobrane kira, ye
kwrere Ngöbökwé ni ne
mikadi gobrane ni
ngätäite nete.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä
känbti käikitekä bäri
krikri! *Salmos 118.25-26*

abko namani ñäke kore Jesu
ngäbti.

11 Jesu namani Jerusalén
angwane, nikani ju bliitakrä Ngö-
böbe kánti angwane, mikani
ñäräre kuin jökrä bäre ta kwe,
bti kä jatanina dere, aise-te nika-
ninta nitre ja töitikaka ni jätäbti
nibu yebe nebebe juta Betania
kibiakäre yete.

Jesukwe ñäkäbare higokrieye
(*Mateo 21.18-19*)

12 Abti jändrinane Jesu
nämene Betania, nikaninta Jeru-
salén angwane, mrö namani ie,
13 nikrabare kwe angwane,
higokrie abko kä namani tuen
mobe ie se kwrere. Higokrie ye
abko ngwä nämänena, namani
nütüre, aise-te nikani mike ñäräre
btä. Namani kánti angwane,
higokrie ye ngwä rabadre abko
käi ngämi, aise-te ngwä ñakare
btä angwane, kä aibe kabre btä.
14 Abtä Jesukwe ñäkäbare tare
higokrie yeye:

Ma ñan ngwä raba jire mda
kwetadre ni mdaye, niebare kwe
higokrie yeye nitre ja töitikaka
ben okwäbti.

Bti nikaninta janknu ji ngrabare Jerusalén.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kánti

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

15 Nükani Jerusalén angwane, nikanintre nebe ju blitakrä Ngöböbe kánti. Ju bäre temen nitre nämane jändrän rürümoine^m yete amne ruäre abko nämane jändrän kökö abko Jesukwe juanintari jökrä mento. Erere arato, nitre nämane ngwian kwite ni mda mdakrä abko kán Jesukwe mesa kwitaninkä temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitaninkä jökrä temen se kwrere arato. 16 Bti nire nire tö namani jändrän ngwian ju blitakrä Ngöböbe kánti, ye abko Jesu ñan namani tuemetre nüke jire chi kä ye kánti, kä ngibiakäre deme Ngöbökrä.

17 Yebti Jesu nikani dirire krörö mda nitre ju blitakrä Ngöböbe dänkientre rüere, käkwe niebare:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe nitre nünanka kä jökräbti kräke, *Isaiás 56.7*

nieta Ngöbökrä ja Kukweibtä. Akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

18 Jesu namani dirire bä jene abko namani tuen kuin ni jökräye, aisete ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä. Ye mden kisete Jesu jürä namani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yebtä amne Kukwe Biani Ngöbökrä Moiséye dirikätre, yebtä Jesu jürä namani arato, aisete namani ji kánene jae Jesu kämikakäre. 19 Yebti kä jatani dere angwane, Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta juta Jerusalén bäre mentokwäre.

Nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti abko Jesukwe diribare higo kriebtä

(Mateo 21.20-22)

20 Yebti jändrinane Jesu nikaninta dekä angwane, higokrie ngwä ñakare, ye namanina nötare jökrä nükebe dobote temen.

21 Higokrie, ie Jesukwe ñakäbare nitre ja töitikaka ben okwäbti ye nukaninta töreta Pedroye, käkwe niebare Jesuye:

¡Jo! Dirikä, higokrie ie makwe ñakäba jändrin, ye nibira nötare jökrä nükebe dobote temen tuen, niebare kwe ie.

22 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö di tarä jändrän jire jökrä nuenkrä, yebti munkwe tödeka kwatibe, ye ngwane mun rabadre kukwe nuene jire jökrä ti kwrere. 23 Ti bike kukwe era

^m 11.15 jändrän rürümoine. Nitre israelita nünanka ñakare juta Jerusalén nükani Jerusalén jändrän biankäre Ngöböye angwane, ñan nükani obeja, ütü amne nbi kwekwe ngwena kukwäkrä, akwa nämane kökö Jerusalén yete ju blitakrä Ngöböbe kánti.

erere niere munye abko krörö: Nirekwe niedre ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, niedre kwe ngitio nokoye, tödekare kwärä Ngöböbti amne Ngöbö di tärä sribi ye nuendre, ye munkwe mikadre ngwarbe ñakare jae angwane, mun rabadre ñäke kore ngitioye angwane, ye erere rabadre bare munye. **24** Ne aisete, dre dre munkwe kärädre Ngöböye, erere biandi kwe munye, bti munkwe tödekadre kwatibe kore, ne ngwane Ngöbökwé biandi munye.

25 Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, ni mda-kwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye btä mun moto romon kräke, ye ngwane kukwe ye käikwitaka jabti munkwe angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye diandrekä jire jökrä munbtä.

26 [Akwa ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye, btä mun moto romon kräke, ye munkwe ñan käikwitadrekä jabti angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye ñan diandrekä munbtä arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitika-ka benye.]ⁿ

Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

27 Yebti Jesu nikani janknu nebe Jerusalén. Nikani dikekä ju

blitakrä Ngöböbe bäre temen angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, arato nitre unbre ji dokwäte käkwe krötabare Jesu ken, **28** käkwe niebare ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

29-30 Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, niebare kwe ietre.

31 Yebtä abko nikani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö: Ngöbökwé juani nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñöbtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. **32** Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, aisete nikwe ño niedre ie ruen, namaintre niere kore jae kwärikwäri.

Niaratre käkwe blitabare kore, ñöbtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre ni jökrä nämane mike era. Mden kisete ni mdakwe juani niedre

ⁿ **11.26** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

kwetre angwane, ni jökrä raba-dre ja rüere ben abko jürä nama-ni btä, aisete ño niedre kwetre ñan namani nüke gare ietre.

33 Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

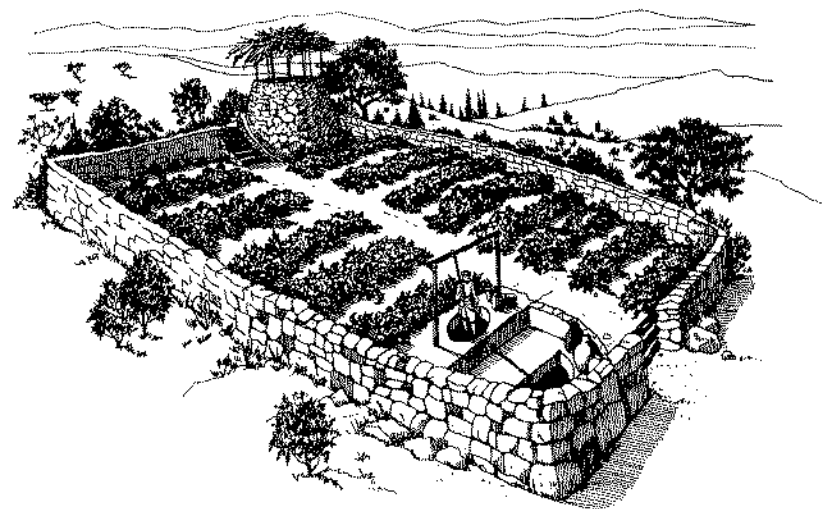
Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato. Abko kore se, niebare kwe ietre.

Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

12 1 Yebti Jesu nikani kukwe bä mike krörö mda ietre: Bati ni nämane iti, käkwe uba nurai nökanı, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe. Ju

mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mda-ye sribikä. Kä biani sribikä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti. 2 Abti uba ngwä ötadre abko käi nükanı angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. 3 Akwa ni juani kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere, bti juanintarita kwetre. Nin uba döi biani jire chi kwetre kä ütiäre, bti juanintarita kise tökare kwetre. 4 Yebti kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä akwa, ni ye neketaninte sribikäye, metani jökrä dokwäkäte kwetre, bti ñäkäbare diän kwetre ie, bti

Ni iti käkwe uba nurai nökanı, ki mikani bti kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe, bti ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe (Marcos 12.1-12)

nikaninta ngwarbe arato. **5** Yebti abko, kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani abko müre ketani sribikätrekwe ja ñäte arato. Abtä niarakwe sribikä mda mda juani kwati mda uba dōi tuen jae kä ütiäre, akwa neketa-ninte sribikätreye, nikani kwata mete kwäräkwärä se kwrere, ruäre abko müre ketani kwetre, akwa nin uba dōi biani jire kwetre ietre.

6 Abtä mrä angwane, ni kä bkänkä, ie ni namanina itibe juandre uba dōi tuen jakrä. Ye abko odei itibe tare kri kwe aibe namani ie. Namani nütüre: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäte sribikätrekwe, aisete ti bike juen, namani nütüre. Erere juani kwe. **7** Akwa kä bkänkä odei nikani ngitiekä rün käite angwane, sribikätre ye käkwe niebare jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rün-kwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

8 Ye erere bkänä, ni kä bkänkä odei itibe ye neketaninte sribikätreye, müre ketani kwetre, bti ngwäkä kitaninkä kä ye bäre mento kwetre. Ne ngörä.

9 ¿Ne ngwane, uba bkänkä käkwe dre nuendre sribikätre käme yebtä raba ruen munye? Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandre ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

10-11 Bti Jesukwe ja bä mikani jä kwrere amne nitre dirikä

krikri abko bä mikani ju mikaka kwrere, käkwe niebare ietre:

Ngöbö Kukwei käta niere krörö gare munye, raba ruen tie:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie,

Salmos 118.22-23

abko nieta kore Ngöbö Kukwei btä, niebare Jesukwe ietre.

12 Jesukwe kukwe bä mikani, ye abko nitre dänkien krikri btä dirikätre krikri yebtä matani tare, ñobtä ñan angwane Jesukwe niaratre bä mikani sribikätre käme ye kwrere abko gani kwetre jabtä. Abtä tö namani Jesu kitai ngite, akwa ni mda mda jürä namani btä, aisete kä mikaninkä Jesubtä yete kwetre, nikaninta mentokwäre.

Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

13 Abti Jesukwe ñäkädre blo emperador César rüere abtä kitadre ngise, ye abko nitre dirikä krikri btä nitre dänkin krikri tö namani, abkokäre nitre bariseo btä nitre reketaka jrei Herodekri juani kwetre ja gaen Jesube.

14 Erere nikanintre, namani Jesu kanti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye. Ni

mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñian angwane ñian mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, akwa ji Ngöbökwe abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ¿Akwa emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

15 Akwa namanintre bike moto kuin abko ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare mda kwe ietre:

¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? Ngwianta munkwe, ye ngwen kunti tuadre tie, niebare Jesukwe ietre.

16 Ye erere bkänä, ngwian denario biani kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bä amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe.

Niaratrekwe niebare mda:

Emperador César bä amne käi tä btä, niebare kore kwetre Jesuye.

17 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe.

Ye kwrere Jesukwe ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere amne César rüere, akwa kukwe niebare kwe abko bäri nuäre btä bäri

metre aisete, nitre bariseo btä nitre reketaka Herodekri ñian töi namani krütare Jesubtä.

Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye
(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

18 Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwe abko ñian nämane mike era, aise-te jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe niebare ie:

19 Dirikä, Ngöbökwe tikamna krörö taräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäk-re ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäk-re rabadre kwetre angwane, ngäbäk-re ye abko rabadre niara etba krütani ngo-bo kwrere abko tikani taräbtä Moisékwe nunkrä.

20 Ne aisete bati nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäk-re ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani. **21** Merire namani ie abko namani yära mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäk-rei ngi-biare angwane, brare krütani kän arato. Meri ye namaninta kaibe bobukäre. Namani yära mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäk-rei ngi-biare angwane, krütani kän arato. **22** Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täri-täri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa

nin ngäbäkrei ngibiabare jire iti kwe. Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta. **23** Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aiseite ni brare ni kükü ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, niebare kore nitre saduseokwe Jesuye.

24 Jesukwe niebare mda ietre: ¿Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aiseite munta töbike ngwarbe blo kore ñan ñan? **25** Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni krütani-krütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä käinbti kwrere.

26 Mdakäre abko, ni krütani-krütani rükadreta nire abko btä ti tö nibi kukwe nie munye. Kira, kri chi namani jutra ngitiekä, te Ngöbökwé blitabare Moisébe: Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe Moiséye abko btä mun tärä ñäke. **27** Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwé niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aiseite Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekwé abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre saduseoye.

Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte

(Mateo 22.34-40)

28 Nitre saduseokwe kukwe ngwianintari Jesuye abko, btä Jesu nämáne blite angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nukani kukwe nuen. Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nämáne iti ye okwäbti.

Abtä niebare krörö kwe Jesuye: ¿Kukwe biani keta kabre Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte abko nikwe mikadre täte bäri? niebare kwe Jesuye. **29** Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe bäri ütiäte mikadre täte bäri niebare Ngöbökwé Moiséye abko nieta krörö: Mun israelita olo ketete ti kukweiye munkwe. Ni Dänkien Ngöbö abko itibe. Yebti ngöbö ñakare jire mda. **30** Amne ni Dänkien Ngöbö aibe tare ja üai ngöi jökrä, ja töi ngöi jökrä amne ja di ngö jökrä. **31** Kukwe ketebu bäri ütiäte mikadre täte abko krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie bäri ütiäte nere. Nebti kukwe mda mda tärä nuendre, akwa ñakare bäri ütiäte, niebare Jesukwe ie.

32 Abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere metre. Erere makwe kukwe

nini, ye abra era bkänä. Ngöbö abko itibe. Nebti ngöbö ñakare jire mda 33 amne niara taredre kri. Arato niarabe taredre käre ja moto kuinbti. Arato niarabe tädre käre ni töibtä köbö kwatirekwatire. Erere arato, nikwe sribidre ja di ngöi jökrä niarakrä. Mdakäre abko, nita ja tarere ño au, ye kwrere nikwe ni mda mda taredre, nini makwe, ye abra era bkänä, aisete Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän kämikata kukwakrä Ngöböye ye ngwä. Erere arato, Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän jökrä bianta Ngöböye ye ngwä.

34 Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikä ye käkwe Jesu kukwe kani ngäbti kuin dikaro namani tuen Jesuye. Abtä niebare mda kwe ie:

Ngöbö kebera nüke gobrane mabtä, nibi tuen tie, niebare Jesukwe ie.

Yebti nitre dirikä krikri, ie nin ja nukani töre mda kukwe ngwentari mda ja gakrä Jesuye.

¿Nirekre Ni Dianinkä Ngöbökre däredre?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

35 Yebti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre temen Jesu nämane dirire angwane, niebare kwe ni kwatiye:

Ni Dianinkä Ngöbökre abko däredre jrei David tukwekre nieta abko Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre kätä niere. Ye ñobtä abko munta niere kore abko ti tö ngwiantari. **36** ¿Ye ñobtä abko Ngöbö Üai Deme

köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökre yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti kätä “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:
Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe take nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni,

Salmos 110.1

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökre yebtä. **37** David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökre yebtä. ¿Se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökre abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita “Dänkien” niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikrä yeye? niebare Jesukwe.

Jesukwe diribare kore, ye ni nämane kwati olote namani ngitie nuäre, aisete kä namani nuäre btä Jesu kukwei nuare.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre ngäniene

(Mateo 23.1-36;

Lucas 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesu nämane dirire angwane niebare kwe:

Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne

ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe.

39 Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kánti töta nebe rabai takänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tätre nebe takänintbe. Erere arato, niaratre nübaita bieta-btä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kánti tö takäi temen.

40 Erere arato, meri kán brare krütani abko kán tätre ju denkä, abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöböke mikadi ja tare nike krübä-te, aise te munkwe ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikatre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Meri bobre kákwe sentabo ngörä kubu biani Ngöbökrä
(*Lucas 21.1-4*)

41 Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre temen jändrän dátebare ngwian ükärökrä nämane mikani ngwian biandre Ngöbökrä ngwäre, ye kánti Jesu nikani, namani takänintbe. Angwane ni kwati namani nüke ngwian kite jändrän ngwian ükärökräte. Erere arato, ni ngwian bkänkä kabrekabre namani nüke kwati, namani ngwian kite kabre yete okwäbti. **42** Te batibe meri bobre kán brare krütani abko jatani, kákwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Ngöbökrä Jesu okwäbti. **43** Angwane Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare, bti niebare kwe mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kán brare krütani se kákwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri kákwe ngwian kiti kajate Ngöbökrä se ngwä, **44** ñobtä ñan angwane niaratre käta ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko kákwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aise te niarake ngwian bini bäri kabre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe, niebare Jesukwe
(*Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6*)

13 1 Jesu nämane ju blitakrä Ngöböbe kántita, jatani nikenta angwane ni iti ja töitikaka ben kákwe niebare ie: iJo! Dirikä, ju krikri be bä nuäre nuäre janknu. Já krikri ketani jabti jabti tuen, niebare kwe Jesuye.

2 Jesukwe niebare mda ie: Ju kuinquin mun okwä nibi btä, ye abko köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aise te jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Dre rakadikä kä mrä känenkri
(*Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24*)

3 Yebti Jesu nikani ju blitakrä Ngöböbe btä nakri, kánti namani takänintbe Ngitio Olibo bti käin, okwä namani ju blitakrä Ngöböbe kukwäre angwane, Pedro, Santiago, Juan btä Andrés kákwe niebare kaibe ie:

4 Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ¿ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye rakadrekä ñongwane amne bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre Jesuye.

5 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, 6 ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käbti käkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, niedi kwetre, ye käkwe ni kwati ngökadi.

7 Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe angwane mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nüke abko raba gare munye, 8 ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwarä amne ni kwati rabadi mrö nike krübäte arato. Akwa ye ngwane abko ja tare nika jata-di krire kena kä nebtä, niebare Jesukwe.

9 Bti Jesukwe niebareta mda nitre ja töitikaka benye:

Munkwe ñan dikaka okwä kware mun rüe ngätäite, ñobtä ñan angwane nitre israelita

käkwe mun kitadi ngise sinagoga yete nitre kritoboreye. Ne kánti mun kwata metadi kwetre. Erere arato, jrei kri amne gobran kri ñakare israelita, ye ngwärekri mun jänäin ngite tödekabtä tibti, akwa ye ngwane abko tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwärekri, abkokäre mun jänäin ngite. 10 Angwane kä ne ngämi niken ta, känenkri kukwe kuin tibtä, ye rabadi diribare ni kä jökräbtiye angwane batibe ti jatadita.

11 Akwa mun järükadi ngite nitre kritobore ngwärekri angwane, munkwe dre niedi ja kriere, yebtä munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tädi munbe. Mden kisete munkwe ño niedre, ye niarakwe mikadi gare munye, erere munkwe nie ja kriere.

12-13 Kukwe ye rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane ni kwati mätä rabadi tibtä abko mätä rabadi munbtä tödekabtä tibti arato. Aisete ni tödekaka tibti abko etba kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre; ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti. Erere arato, ngäbäkre kwe rün kwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti abko rabadi nakenkä kore ja täritäri nitre tödekabtä tibti yebtä; akwa nire nire tä nüne angwane, ti ñan rükandite ni jökrä ngwärekri kwe, ni ye abko tikwe dianditari.

14 Yebti Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti bike kukwe niere, btä munkwe töbikadre kri abko krörö: Ni iti ngwarbe käme käkwe jändrän deme Ngöbökwé mikadi ngwarbe jae, btä Ngöbö mäta jatadi tikani Danielikwe abko kä nin te rabadre abko te rabadi. Ni ye kwrere rüka mun okwäbti, ye ngwane abko mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre. **15** Amne mun mden mden tädre jubti käin^o ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe; **16** amne mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe. **17** Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kia-kia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö. **18** Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire aisete. **19** Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kä dätebare kena angwane ni kä nebtä ngämi ja tare nike krübäte dikaro abti kä nüke mtare abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere.

20 Ye abko, Ngöbökwé ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökwé abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe.

21 Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: iNi Dianinkä Ngöbökwé abko tä nete tuen! niedi kwe, o iNi Dianinkä Ngöbökwé tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, **22** ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökwé kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Niaratre käkwe sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökwé ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö. **23** Ne aisete kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare, abtä munkwe ñan dikadrekä okwä kware, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35,42,44;

Lucas 21.25-36)

24 Jesukwe niebareta ietre:

^o 13.15 tädre jubti käin. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta.

Ja tare nikadi kri nini tikwe, yebti ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda

25 amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato. **26** Ye angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebtü mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi.

27 Angwane tikwe angeletre juandi, käkwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

28 Bti Jesukwe niebareta mda:

Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yebtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken abko munta gaen, **29** ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. **30** Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä. **31** Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

32 Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi ti jatadreta ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

33 Ye kwrere arato, ti jatadita ñongwane gare ñakare munye. Mden kisete, munkwe ja mika juto käre ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita käre Ngöböbe, **34** ñobtä ñan angwane ti näinta, bti ti jatadita, ye abko rakadikä ño ti bike bä mike krörö munye: Ni iti jatani yäke mente kä mda-bti käkwe sribikä kwekwe mikaninte ju ngibiare jakrä, bti sribi biani jene jene kwe ietre angwane, jukwe ngibiaka abko ie ju ngibiamna kuin kwe jakrä. Ni ye namani niara ngibiare ngäbti.

35 Ye kwrere abko, ti ju bkänkä kwrere käta mun mikete, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti, ñobtä ñan angwane mun Dänkien ju bkänkä rükadita dere ya, kä ruäre ya, kä ngwen ja ken dekä ya o kä ngwenbti dekä ya, ñongwane abko gare ñakare jire chi munye. **36** Ye mden kisete, nane batibe ti jatadreta ñongwane abko, ie mun kwan jäme ngwarbe, mden känenkri munkwe ti ngibia ngäbti käre. **37** Munkwe ti ngibia ngäbti tita niere munye, ye ñan mun aibeye tita niere amne ni jökrä käkwe ti ngibiadre ngäbti abkokäre tita niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesu rüe tō namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2;
Juan 11.45-53)

14 1 Yebti Pascua^P köböi namanina köböbube. Pascua köböi angwane abko bie-ta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte nämane bämän krati angwane, ye känenkri ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dän-kientre btä Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanin-tre ngibiaretari kisere. 2 Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aisete Pascua näire ñan nuen-dre, niaratre namani niere.

Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

3 Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Betaniate tākänintbe mesabtä mröre ni kädian nämane Simón kanti. Jesu ngämi Simón ye miketa quinta, känen-kri kädian nämane lebroso arato abko kanti Jesu nämane. Angwane batibe meri nukani iti ñö rä bäne ütiäte kri kädian nämane nardo ngwena jä bä ngwen

kädianta alabastro dätebare boteare te. Nardo ye abko ñan nämane mritani jire ñöbe abko meri ye jatani ngwena. Meri ye abko käkwe ñö rä bäne jue tika-ni, bti kekani kwe Jesu dokwäbti se kwrere. 4 Yebtä ni nämane siba gwi abko ruäre moto nama-ni romon. Abtä namani niere jae kwärikwäri: ¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bäne ütiäte kri iente ngwa-rbe se? 5 Ngwian ganainta bäsi kä kwati jire näre, btä ñö rä bäne se rürümoindre, bti ni bobre bobre die mikadre bä ama-rebti ininte ngwarbe kwe se, namanintre niere kore jae kwäri-kwäri meri yebtä, bti namani ngren ngren bti.

6 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan meri ne nika. ¿Se ñobtä abko mun nibi nika krübäte dikaro? Meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä, 7 ñobtä ñan angwane nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete, ye abko mun tō rabadre die mikai ñongwane, erere munkwe die mikadre; akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete. 8 Ne aisete jändrän kuin rabadre bare tikrä meri neye, erere nuni kwe tikrä, ñobtä ñan angwane ñö rä bäne kiri kwe ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. 9 Ye abko, ti bike

^P 14.1 Pascua. Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwé tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aisete Ngöbökwé köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne kákwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aiseté jändrän kuin nuni meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Judakwe Jesu kitani ngise

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

10 Yebti, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko kákwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. Ye ngwane ni ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko iti kädian nämáne Judas Iscariote abko nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kánti Jesu kitakäre ngise ietre. **11** Judas nikani Jesu kite ngise gani kwetere angwane, kä namani nuäre btätre, kákwe ngwian bian braibare Judaye, bti Judas nikani. Ye ngwane Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

12 Abti bämän kratí lebadura ñakare bante kweta nämáne Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye köböi nükaninta kena. Köbö ye näire kordero kámika nämáne kwetadre Pascua köböite

angwane, nitre ja töitikaka Jesube kákwe niebare ie:

¿Mrö kwetadre Bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? niebare kwetere Jesuye.

13 Abtä nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Mun nän juta Jerusalén sete. Ye kánti ni brare tädi iti ño ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika. **14** Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikákwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä kätä úkaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie. **15** Angwane ju mikani bobu jabti käin, te kä tädira úkaninte biare mrökrä, kánti mun jänäin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribe biare nunkrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

16 Erere bkänä, nitre nibu ja töitikaka nikani, namani jutate Jerusalén angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, kánti mrö sribebare kwetere kwetadre Pascuate.

17 Yebti kä jatanina diore dere angwane, Jesu nikani mröre mda nitre ja töitikaka benbe.

18 Námáne mröre angwane, niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun mrökä tibe ketetibe, ne ngätäite nita iti kákwe ti kitadi ngise ti rüeye gare kuin tie, niebare Jesukwe.

19 Abtä nitre ja töitikaka ben namani ulire jökrä batibe, kä

namani niere itire itire ja täritäri Jesuye:

¿Tikwe nuendi ya gwari?
namani ngwentari itire itire Jesuye.

20 Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ni jätäbti nibu, ye ngätäi-te nita iti käta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko käkwe ti kitadi ngise.

21 Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¡Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni

ye nin däredre näre abko därebare, niebare Jesukwe ietre.

22 Yehti nämane mröre jökrä angwane, Jesukwe ban diani kunti kisete, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töiti-kaka benye, käkwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, niebare kwe ietre.

23 Bti uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, bti kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti biani kwe ietre. Niaratre

Jesuta mröre mrä nitre ja töitikaka benbe (Marcos 14.12-23)

jökrä käkwe ñani, 24 bti Jesu-
kwe niebare ietre:

Uba döi ne abko ti dārie
tikwe ara amne Ngöbökwē
kukwe ükadite btin munbe ye
abko rabadī bare tāte jökrä ti
dārie nebti. Erere arato, ti
dārie rimiadite ni kwatī krāke.

25 Mdakāre abko, ti bike
kukwe era erere niere munye
abko krörö: Ngöböta gobrane
ye kānti tikwe uba döi btin
ñadita, akwa ti ngāmi ñaen
yete, kānenkri tikwe ñan ña-
dreta jire chi abko ti tö nibi
niei munye. Abko kore se, nie-
bare Jesukwe nitre ja töitikaka
benye.

**Pedro kākwe Jesu rükandite,
niebare Jesukwe**

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34;
Juan 13.36-38)

26 Yebti Jesu btā nitre ja töiti-
kaka ben kākwe ka Salmobtä
niebare ünān, bti nikanintre Ngi-
tio Olibobti. 27 Angwane Jesu-
kwe niebare nitre ja töitikaka
benye:

Mun jökrä gitiadi itī itī kwärä-
kwärä tibtä mentokwäre gare
kuin tie, ñobtä ñan angwane
Ngöbö Kukwei kätä niere krörö,
kätä ti bā mike obeja ngibiaka
kwrere amne mun abko obeja
tikwe kwrere:

Tikwe obeja ngibiaka
kāmikadi angwane, obeja
kwe abko gitiadi
kratikrati kwäräkwärä,

Zacarias 13.7

abko Ngöbö Kukwei tā niere
kore munbtā.

28 Akwa ti müre ketadi, bti ti
rükadita nire angwane, ti nāin
mun ngābti Galilea, kānti ni
rabadita ketetibe jökrä, niebare
Jesukwe.

29 Abtä Pedro abko kākwe
niebare mda Jesuye:

Ni jökrä kākwe ñan tödekadre
mabti abko gitiadi, akwa ti abko
ñan gitiadre jire chi mabtā, nie-
bare kwe ie.

30 Jesukwe niebare mda
Pedroye:

Mtare deo, antlan ngāmi
ngwāne bobu, kānenkri ma reke-
taka tibe abko makwe rükandite
bāmā jire abko ti tö nibi niei
metre mae, niebare kwe
Pedroye.

31 Akwa Pedro abko namani
ja kwete janknu Jesube, kā
namani niere:

Ti müre ketadre siba mabe
akwa ti reketaka mabe, tikwe
ñan rükandrete jire chi, Pedro
namani niere.

Erere ni mda mda ja töitikaka
Jesube namani niere gwaire
jökrä Jesuye.

**Jesu nikani blite Ngöböbe
Getsemaní**

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

32 Yebti Jesu btā nitre ja töiti-
kaka ben nikani nebe kākā Get-
semaní kānti angwane, Jesukwe
niebare ietre:

Tāke temen yete munkwe. Ti
bike niken blite Ngöböbe, nieba-
re kwe ietre.

33 Yebti Pedro, Santiago btā
Juan aibe ngwiani kwe jabe.
Angwane Jesu moto jatani ulire

amne moto namani bete krübäte ja jiebti, **34** käkwe niebare nitre ja töitikaka ben nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

35 Ye btäräbe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kánti namani kitanintbe ngwärerere timonkwäre temen angwane, niara müre ketadre ye abko Ngöbökwe diandre niarabti ta abko btä blitabare krörö kwe Ngöböbe:

36 Tata tikwe, ma raba jändrän jökrä nuene, aisete tikwe ja tare nikadre, bti ti müre ketadre, ye ma tö diain ti bäre angwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

37 Bti nitre mikaninte nimä kwe ja ngibiare, kánti nikaninta angwane, nämane kibien kuin jökrä, btä namaninta angwane, niebare kwe Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü mae ja ngwätere blitakäre Ngöböbe ya? niebare kwe ie.

38 Bti niebareta kwe ietre:

Diablu jatadi mun nuente ja käne, ye ngwane munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwäte amne munkwe blita jakrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun

di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

39 Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe angwane, ño niebare käne kwe Ngöböye, ye arabe nikani niereta ja täritäri bobukäre. **40** Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aisete okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta angwane, ño niedre kwetre Jesuye ñan namani nuke gare ietre.

41 Yebti Jesu nikaninta bämäkäre bliteta Ngöböbe. Blitabareta kwe Ngöböbe, bti jatani nuketa angwane, niebare kwe ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Munkwe kibianirira dbe. Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nüra, **42** aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nukera tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

43 Jesu nämane blite kore, ye btäräbe ni ja töitikaka ben ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote ye ara jatani nuke Jesu kánti. Judas ye abko nämane näin ni kwati jie ngwena. Nitre jatani Judabe ye abko nämane näin

ngitra ngwena kisete amne ruäre abko nämane näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko nämane näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käfti amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre ye käfti amne nitre unbre ji dokwäte käfti arato. **44** Angwane Judas, Jesu kita-ka ngise ye abko kákwe nitre tõi dianina kákwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aisete mun-kwe niara ye ka ngite. Mun rika ngwena, niebare kwe ietre.

45 Ye erere bkänä, Judas jatani nüke, ye btäräbe nikani Jesu käfti, kákwe niebare krörö ie: iDirikä! niebare kwe.

Bti Jesu demainbare kwe.

46 Angwane nitre jatani Jesu rüere ye kákwe krötani Jesu ken, nakwani btä, kákwe kani ngite.

47 Ye btäräbe ni ja töitikaka Jesube nämane iti kákwe ngitra dianinkä kwatate, bti ni klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikaninkä ta kwe ie. **48** Yehti nitre nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare krörö:

¿Nobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? **49** Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju blitakrä Ngöböbe käftita temen mun ngätäite, akwa mun ñakare ti kaen ngite. Akwa dre dre raka-drekä tibtä tä tikani mekera Ngöbö Kukweibtä abko erere rabadre bare tibtä, abkokäre munta ti

kaen ngite mtare, niebare Jesukwe.

50 Jesukwe ñäkäbare kore, ye btäräbe nitre ja töitikaka ben kákwe kä mikaninkä batibe jökrä btä amne ngitiani iti iti kwärä-kwärä amne niaratre kákwe Jesu mikaninte kaibe rüeye.

51 Jesu jänikani angwane abko, ni bati nämane näin ja mrianinte dän aibe te abko nikani siba Jesu jiehti. Ni ye gani Jesu rüekwe angwane neketaninte ietre, **52** akwa niarakwe dän jabtä tikanintbe, bti ngitiani bütiere.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekrei

(Mateo 26.57-68;

Lucas 22.54-55,63-71;

Juan 18.12-14,19-24)

53 Angwane Jesu jänikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien gwiriete. Jänamani angwane, ni blitaka ni mda mda diäre dänkientre kákwe ja ükaninkrö, btä nitre unbre ji dokwäte kákwe ja ükaninkrö. Arato Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre nükanani ja ükekrö bentre. **54** Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiehti. Yehti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye käfti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämane tükänintbe, ye käfti Pedro namani tükänintbe siba ñukwäbtä, ñukwä träse.

55 Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

dänkientre amne nitre sribikä Sanedrinbe namani kukwe käne-ne Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre. Akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere, **56** ñobtä ñan angwane ni kwati namani kukwe ngwarbebe niere Jesu rüere, aisetse ja kukwei ñan namani nükebti gwaire jökrä ietre.

57 Yebtä ni ruäre käkwe kukwe känäbare ngwarbe mda Jesu kitakrä ngise bäri abko namani niere krörö:

58 Ju blitakrä Ngöböbe mikani ni kä nebtäkwe, se abko tikwe juandi ngwarbe jökrä, abti köbö-mäkäre angwane, tikwe ju mda-ra jire mikadita täte, akwa ñan ni kä nebtäkwe mikadi, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre Jesu rüere.

59 Kukwe känäbare ngwarbe kwetre ni ngökakrä Jesu rüere, akwa ñan namani nükebti gwai-re jökrä ietre.

60 Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nukani dikekä krö ni jökrä ngä-täite, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe Jesuye.

61 Akwa Jesukwe nin fiäkäbare käre, namani kwekbe jirekäbe. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe niebareta bobukäre Jesuye:

¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöbö-kwe ara ya amne ma abko Ngöbö Kri Odei ara ya? niebare kwe Jesuye.

62 Jesukwe niebare mda ie: Jän. Ti abko niara ara amne kä bäri ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi tākänintbe. Erere arato, jatadita mütabti käinta sete angwane munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

63 Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, käkwe dän ngianinkä seen jabtä romone, käkwe niebare krörö:

¿Tä ñäke kore, se abko ni mda mda käkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? **64** Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan, aisetse munkwe töbikadi ño mda kräke, niebare kwe.

Ni jökrä käkwe niebare:

Niara ngite, aisetse müre ketadre, namanintre niere gwaire jökrä.

65 Ye angwane ni ruäre namani käli kite Jesubtä. Ni ruäre abko namani dän kukwän mäke Jesu okwäbti, bti namani mete, namani mete, bti namani niere ie:

Ma Ngöbö Odei mata niere, aisetse nirekwe ma miti, niere metre nunye, namani niere ie.

Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä abko namani Jesu mete arato.

Pedro käkwe Jesu rükaninte
(Mateo 26.69-75; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-29)

66 Jesu nämane gwi Sanedrin ngwärekri angwane, Pedro abko

nämane ju bäre ngüsrüta temen angwane, ni merire iti sribikä ni bliitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientwe abko jatani angwane, **67** Pedro nämane tākā-nintbe ñukwābtā ñukwā trāse, btā meri ye okwā namani, mikani ñāräre kuin kwe, bti niebare kwe ie:

Jesu Nazarebo se ben ma nämane dikekä siba arato, niebare kwe ie.

68 Angwane Pedrokwe ja rükaninte, kākwe niebare mda ie:

Ni kädianta makwe, ye gare ñakare jire chi tie, aiseite mata blite drebtā, ye ñan nebe nūke gare tie, niebare kwe.

Bti naninkrö, nikani jukwebtä angwane, btäräbe antlankwe ngwänänbare.

69 Bä raire erere, meri sribikä ye arabe jataninta angwane, okwā namaninta Pedrobtā bobukäre angwane, namani niere ni mda mdaye:

Ni noko reketaka Jesube arato se, namani niere.

70 Akwa Pedrokwe ja rükaninteta.

Bti bä raire erere angwane, nitre nämane yete kä namani niere Pedroye:

Ma Galileabo, ñobtā ñan angwane ma blite niaratre kwere, bä amarebti rä jire mata nekete ñakare Jesube, ma nibi niere yere, namanintre niere ie.

71 Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwē ngürün

mikadre btā namani niere, kākwe niebare mda:

Ni kädékata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

72 Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare bobukäre angwane, Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nūkaninta töre ie: antlan ngämi ngwäne bobu, känenkri makwe ti rükandite bāmā jire, niebare Jesukwe ie, ye nūkaninta töre ie angwane, niara moto nōtaninte, kākwe ja müai-bare kri.

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekri

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

15 1 Kä nūkani ngwen dekä angwane, nitre sribikä Sanedrinbe amne nitre bliitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, nitre unbre ji dokwäte btā Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre kākwe ja ükaninkrö ketetibe jökrä mda, kākwe Jesu makätēmnabare, bti jänikani ngite Pilato ngwärekri kwetre. **2** Angwane Pilatokwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

3 Angwane ni bliitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani kukwe niere bätäkä ngwarbe Jesu rüere kitakrä

ngise. **4** Abtä Pilatokwe niebareta Jesuye:

Kukwe keta kabre, btä ma ngite nie nibi ma rüere. ¿Se ñobtä abko ma nibi kwekbe dikaro yere? niebareta Pilatokwe Jesuye.

5 Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Jesu ñan tö namani rabai tikaninte namani tuen Pilatoye, aisete Pilato ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre
(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38—19.16)

6 Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire ni ngite ngätäite nire tikadrete Pilatokwe, kärä nämane ie abko erere nämane tikete **7** abko erere ye näire ni kädian nämane Barrabás abko nämane ngite ni mda mdabe. Ni ye abko nämane ja rüere gobran romanobobe angwane, ni müre ketani kwe abtä nämane ngite. **8** Ye ngwane ni nükani kwati niere Pilatoye:

Käre mata ni ngite tikete iti kä kwatirekwatire. Ye kwrere makwe ni ngite tikadrete iti abko nun nibi ribere mae, niebare kwetre ie.

9 Pilatokwe niebare mda ietre: ¿Jrei nitre israelitakwe ye tikadrete tikwe abko ie mun tö nibi ya? niebare kwe ietre.

10 Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre

abko ganina Pilatokwe btäre, aisete niebare kore kwe.

11 Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani ni jökrä töi den jakri abko käkwe Barrabás tikatemna abkokäre. **12** Akwa Pilato tö namani Jesu tikaite, käkwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe nieta munkwe, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

13 Jötrö ngwarbe ni jökrä namani ngrente, kä namani niere Pilatoye:

iMüre kete krusobtä! namanintre niere gwaire jökrä.

14 Abtä Pilatokwe niebareta mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare Pilatokwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

iMüre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

15 Akwa Pilato tö namani ni jökrä moto mikai nuäre, aisete Barrabás tikaninte kwe, akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä.

16 Nitre rükä nikani Jesu ngwena mda ju gobrankwe ye kánti. (Kä ye abko kädian nämane pretorio). Angwane nitre rükä käkwe ja ükaninkrö jökrä ketetibe Jesu mikakäre yakrä jae, **17** käkwe dän bä tain kita nämane jabtä jreikwe, ye

Kri tukwä sribebare koronare tä Jesu dokwäbti amne nitre rükä romanobo tä Jesu mike yakrä jae (Marcos 15.16-19)

kwrere kitani Jesubtä, bti jrei kri käkwe korona kitadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre. **18** Yebti namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere:

iMa jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namani niere kore Jesuye.

19 Bti nikanintre Jesu mete dokwäte ta kritobti, nikani kälì kite Jesubtä, bti nierare namanintre nebe ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri. **20** Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43;
Juan 19.17-27)

21 Jesu jänikani kwetre angwane, ni iti kädian nämane Simón abko Alejandro btä Rufo rün Cirenebo nämane Jerusalén bäre, jataninante, nükani ngätäi bentre angwane, kruso btä Jesu müre ketadre abko nitre rükä romanobo käkwe Simón mikani ngwena Jesukrä. 22 Bti nikanintre nebe kākä Gólgota kánti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kánti nikanintre nebe Jesube. 23 Angwane krikä kwaka kädianta mirra mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye, akwa Jesukwe ñan kani ngäbti. 24 Ye btäräbe nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä, bti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabti, käkwe ja gani dän yebtä.

25 Ñänä okwä Krä ökän näre dekä angwane, Jesu metani krusobtä nitre rükäkwe.

26 Angwane “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE,” tikani kore kri kukwänbtä metani Jesu dokwä kánti käin krusobtä. Ye abko ñobtä Jesu nämane ja ngie nuen krusobtä gadre abkokäre. 27 Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti mikani niara küde ngeberekri.

28 [Ne abko nämane tikani krörö kira Ngöbö Kukweibtä, Ni kämekäme ngätäite niarakwe ja ngie nuadi siba,

nämane tikani abko erere nama-ni bare kore.]^q

29 Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, kä namanintre niere ie:

iJan jan! Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, 30 aisete ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

31 Ye erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye dirikatre namani Jesu mike yakrä jae, aisete namanintre niere kwrere arato jae kwärikwäri Jesubtä:

Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? 32 iNi se Ni Dianinkä Ngöbö-kwe mikadre jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisete ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae! namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Ye kwrere arato, ni nämane nibu ja tare nike krusobtä käin Jesube gwaire, ye namani Jesu mike yakrä jae siba.

^q 15.28 Versículo 28 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49;
Juan 19.28-30)

33 Bti ñänä nükani ruäre käin angwane, kä ngidianinte mda. Kä namani iko jökrä temen. Kä namani iko nebebe ñänä okwä krämä dere. **34** Ñänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti krörö: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? niebare kwe. (Ne abko: Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñohtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere? nieta.) Abko mden niebare Jesukwe.

35 Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwe, ñohtä ñan angwane Jesukwe “Eloi” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

36 Ye btäräbe, ni nämane yete, ngätäite ni nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñöi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, jata ni ben, biani kwe ñadre tomnane Jesuye. Bti ni ye käkwe niebare:

Tuemetre yete. Elías rükadi den timon krusohtä yete ni okwäbti ya, ari ngibiaretari, niebare kwe.

37 Akwa Jesu abko käkwe ngratebare bäri kri ja dibti mda,

btäräbe krütani. **38** Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen. **39** Jesukwe ngratebare, bti krütani ño nitre rükä dänkien romanobo okwäbti. Abtä niebare mda kwe:

Ni ne abko Ngöbö Odei era metre bkänä, niebare kwe.

40 Ye ngwane, ni merire merire nämane ruäre, namani bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä siba. Nitre merire nämane, ye ngätäite María Magdalabo nämane, btä José btä Santiago bäri bati meye María nämane, arato Salomé nämane. **41** Meri ye abko, Jesu nämane nüne Galilea angwane nämane nekete ben angwane, nämane niara die mike. Ye ngwane meri mda mda nämane kwati siba abko nämane nekete Jesube, aisete nikani gwaire Jesube nebe Jerusalén. Meri ye abko nämane siba okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56;
Juan 19.38-42)

42 Ye ngwane abko, köbö jadükakrä känenkri, ni jökrä nämane sribi nuene biare jakrä jadüka mäträ, aisete kä jatani dere angwane, **43** José Arimateabo abko ie ja nükani töre, nikani Pilato kánti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare ie. José Arimateabo abko ni ütiäte kri sribikä siba Sanedrinbe. Ni ye abko, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite

diribare Jesukwe nämane ngibia-re kisere arato, aisete nikani Jesu ngwäkä kärere Pilatoye. **44** José-kwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye angwane, Pilatokwe ja ngwiani nikenkä, ñobtä ñan angwane Jesu krütani jötrö krübäte, käkwe ni rükä romanobo dänkien käräbare iti, bti Jesu krütanina bkänä abko ngwianintari kwe ie. **45** Nitre rükä dänkien käkwe Jesu krütanina bkänä niebare Pilatoye angwane, batibe Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye. **46** José käkwe dän bäri ütiäte kädianta lino kökani, bti Jesu ngwäkä krusobtä käin diani timon, mrianinte kwe dante, bti kä muanina biare jækwatate ni doboi mikakrä, te Jesu doboi mikani kwe, bti jä kri münaninkä kwe abko mikani kä mkä juere kwe Jesu doboibti. **47** Angwane María Magdalabo btä María, José meye, nikani siba, okwäbti Jesu doboi mikani.

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12;

Juan 20.1-10)

16 1 Yebti köbö jadükakrä nikanina ta angwane, María Magdalabo, María Santiago meye, btä Salomé käkwe jändrän rä mane kökani mda mikadre Jesu ngwäkä ngrabare. **2** Abti ñänä jatani gökökä krire käin bämante dekä angwane, nükanintre mda Jesu doboibti jändrän rä mane mikakäre ngrabare. **3** Nikanina nebe ja ken dobohti angwane, nikani niere jae kwärikwäri:

¿Jä kri dikaro mikani dobohti ye, nirekwe mikadikä mento nie amarebti yere? namani niere kore jae ji ngrabare.

4 Namanina kanti angwane, nikrabare kwetre angwane, jä kri abko ñakare täte kä mkäbti amne kä mkäbe tökare se kwere, btä okwä namanintre. **5** Bti nikanintre nikrenkä nguse kä mkäte angwane, ni bati btä dän nga ngwen bürere abko angele aibe nämane tükänintbe niaratre küde ruenkri, btä okwä namani angwane nekwetaninkä ni yebtä. **6** Akwa angele kwe niebare nitre merire yeye:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Jesu Nazarebo müre ketani krusobtä, doboi mikani nete abko munta näin tuenta kanti, ye gare kuin tie, akwa Jesu ye nürate nire, aisete ñakare nete amne kä mkä be nebe tökare niara täbti, mun jakwe tuen. **7** Mun rikata, käkwe nie krörö nitre ja töitika-ka Jesube yeye btä Pedroye: Jesu nürate nire, bike niken Galilea ja ükakrökäreta ketetibe munbe, kanti munkwe ja tuadita ben, niebare kwe munye ye kwere, munkwe nie kore ietre, niebare angele kwe nitre merire yeye.

8 Yebti nitre merire nimä ye nikaninta angwane, nikani betekä ngitieta dobohti mentokwäre, ñobtä ñan angwane nekwetaninkä krübäte. Moto namani bete tükü tükü. Mden kisete namanintre grükekä jökrä ngrabare angwane, kä jürä namani krübäte dikaro btätre, aisete kukwe nakaninkä ño ño nin niebare jire

chi kwetre ni mda mdaye abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne abko kore.

Jesukwe ja mikaninta tuadre María Magdalaboye

9 Bämänte dekä, Jesu nükaninta nire angwane, María Magdalabo, btä üai käme nämane krä kükü juantari Jesukwe, ye ara jire, ie ja mikani tuare käne Jesukwe. 10 Yebti nitre ja töitikaka Jesube nämane diäne müen abko, ie Jesu nükaninta nire, María jananbare niere. 11 Jesu nükaninta nire jakwe tuani niebare Mariakwe, akwa María nämane blite ngwarbe namanintre nütüre btä, aiseté ñan kukwei mikani era kwetre.

Nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe ja mikaninta tuadre

12 Abti ni nibu ja töitikaka Jesube nikani juta Jerusalén bäre mento angwane, batibe Jesukwe ja bä kwitani jene, käkwe ja mikani tuare ietre ji ngrabare, 13 bti nikani mda, käkwe niebare nitre ja töitikaka Jesube mda mda yeye, akwa ñan kukwe mikani era kwetre arato.

Jesukwe sribi biani nitre ja töitikaka benye

14 Abti nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti iti nämane mröre angwane, batibe Jesu nükaninta nire, ye ni tuakatuaka käkwe niebare nitre ja töitikaka ben yeye abko ñan kukwei kani

ngäbti jire chi kwetre, yebtä Jesukwe ñäkäbare ietre.

15 Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Kukwe kuin tibtä, ye mun rika mike gare kä ketareketare temen. 16 Munkwe kukwe ye mikadi gare, ye nire nire käkwe kadi ngäbti angwane, ja ngökadi ñöte kwe ti käbti, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, akwa nire nire käkwe ñan kukwe ye kadre ngäbti abko ñan diandretari kwe, akwa Ngöbökwe mikadi ja tare nike kri.

17 Angwane, nitre tödekaka tibti abko käkwe jändrän nuen-di krörö ti diebti: Üai käme juanditari mento nibtä kwe, ni kukwei jenena gare ñakare ietre abko bti blitadi kwe Ngöbö Üai köböire. 18 Nane tbi krübäte diandre kisete kwe, arato nane kräkä krübäte ni kämikakrä ñadre kwe, akwa ñan jraindre kisete. Mräkäre abko, ni bren bren bti kise mikadi kwe abko rabadita kuinta ti diebti. Ye abko, nitre tödekaka tibti, ie kukwe rabadi bare kore. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesu nikaninta kä käinbti

19 Ni Dänkien Jesu käkwe bli-tabare ünän kore nitre ja töitikaka benbe, bti Ngöbökwe kaninkä käin, nikani ben kä käinbti, kanti mikani tākäninte kwe ja küde ruenkri. Ye kwrere mikani bäri ütiäte kwe jae. 20 Abti nitre ja töitikaka Jesube abko nikani mda kä ketareketare te. Kukwe

kuin nuenbare Jesukwe abko
nikanintre mike gare ni jökräye.
Angwane jändrän ñan rabadre
bare ja di jenbti abko namani
nebe bare ietre Jesu diebti,

niaratre kukwei rabadre era ni
mda mdakrä, abkokäre ni Dän-
kien Jesu namani die mike kore
abko kukwe nakaninkä kore
Jesubtä. Ne ngörä.^r

---

^r 16.9-20 Versículo 9-20 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.